

Sproget i DR

En undersøgelse af problematisk sprogbrug, engelske lån
og groft sprog i et udvalg af DR's produktioner

Af Marianne Rathje og Anne Kjærgaard,
Dansk Sprognævn

August 2009

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Sproglige træk	3
Materiale	5
Metode	7
Analyser og resultater	8
Konklusioner	64
Fremtidige undersøgelser	65
Litteratur	66
Bilag	67

Indledning

Denne rapport er blevet til på baggrund af et ønske fra DR's ledelse og bestyrelse om en sproglig tilstandsrapport. Rapporten er en stikprøveundersøgelse der skal give et indtryk af hvordan det står til med sproget i DR, og undersøgelsen skal bruges til at kvalificere sprogdiskussionen i DR. Undersøgelsen skal evt. gentages senere så det er muligt at konstatere om en udvikling har fundet sted.

Helt konkret har DR ønsket at Dansk Sprognævn undersøgte udvalgte sproglige træk ved at foretage en måling af trækkenes omfang (hvor udbredte er de?), en vurdering af resultatet (er det et problem?) og en diskussion af løsningsmulighederne hvis vurderingerne peger på problemer (hvad kan vi gøre ved det?). Herudover har DR efterlyst forslag til fremtidige sproglige undersøgelser.

Alle analyser og udarbejdelsen af rapporten er foretaget af forsker, ph.d., Marianne Rathje og ph.d.-stipendiat, cand.mag., Anne Kjærgaard, med bistand fra seniorforsker, ph.d., Ole Ravnholt, alle ansat i Dansk Sprognævn.

Sproglige træk

De sproglige træk der undersøges i denne rapport, tager udgangspunkt i sproglige klager fra DR's seere og lyttere som de blev præsenteret i radioprogrammet DR Intern på P 1 d. 23.4.09 af Jacob Mollerup (DR's seer- og lytterrepræsentant¹), og af disse blev følgende tre træk udvalgt af DR og DSN ved et møde d. 28.4.09:

- Potentielt problematisk sprogbrug
- Engelske lån
- Groft sprog

Trækkene er blevet defineret og derefter undersøgt i et udvalgt materiale af DR's produktion.

¹ Efterfølgende har vi også fra Jacob Mollerup fået lister over de sproglige træk som der ofte klages over.

Definition af træk

De sproglige træk som skal undersøges, er som nævnt potentielt problematisk sprogbrug, engelske lån og groft sprog. En definition af disse sproglige træk følger nedenfor:

Definition af potentielt problematisk sprogbrug

Vi har valgt at kalde det som i de sproglige klager benævnes ”forkert sprogbrug”, for ”potentielt problematisk sprogbrug”. Det har vi gjort fordi man i en del tilfælde ikke kan sige at en given sprogbrug er decideret forkert, men blot at den er afvigende eller af mange regnes for forkert. Det er klart at tilfælde af stavning som afviger fra den ortografiske norm (fastlagt i *Retskrivningsordbogen*), vil være eksempler på ”forkert sprogbrug”, men der findes fx ikke fastlagte normer for udtale og betydning. Da fejlene i de skriftsproglige analyser hovedsageligt består af afvigelser fra *Retskrivningsordbogen*, har vi der valgt at holde fast i betegnelsen ”forkert sprogbrug” eller ”sprogfejl”. Til at afgøre om noget er potentielt problematisk sprogbrug eller ej, har vi holdt den konkrete sprogbrug i det undersøgte materiale op mod *Retskrivningsordbogen*, de gældende moderne ordbøger (fortrinsvis *Den Danske Ordbog* og *Politikens Nudansk Ordbog med etymologi*), *Den Store Danske Udtaleordbog*, *Politikens Håndbog i Nudansk*, Dansk Sprognævns ordsamling og Dansk Sprognævns almindelige anbefalinger i Sprognævnets sproglige rådgivning.

Definition af engelske lån

Engelske lån i denne undersøgelse er ord og udtryk som stammer fra engelsk, og som er indlånt i dansk efter 2. verdenskrig, dvs. efter 1945. Vi har begrænset os til at medtage såkaldt ”direkte lån”, dvs. ”ord, der bruges på dansk i samme form som de har på engelsk”, fx *deadline* (jf. Sørensen 1973, s. 82), og ”blandingslån”, dvs. sammensætninger bestående af et oprindeligt engelsk element og et dansk element, fx *bookingkontor* (jf. Sørensen 1973, s. 85, og Jarvad 1995, s. 81). Her er frasorteret fx ”oversættelseslån” som *arbejdsfrokost* (fra *working lunch*) og ”betydningslån” som *langhåret* (fra *longhaired*). Vi har altså begrænset os til de lån som vi formoder opleves mest som engelske lån af DR’s seere og lyttere.

Frasorteret er også engelske navne (egennavne) på fx geografiske steder, film og musikgrupper. Til gengæld er både engelske ord (fx *computer*), engelske udtryk (fx *no way*) og kodeskift, dvs. længere engelske sekvenser (fx *sleep with your colleagues with bananas*) taget med.

De kilder vi har anvendt til at fastslå hvorvidt et ord eller udtryk er et engelsk lån, er: *Ordbog over det danske Sprog*, *Ordbog over det danske Sprog Supplement*, Pia Jarvads *Nye Ord*

1955-1998, *Den Danske Ordbog* og *The New Oxford English Dictionary of English*. Nogle lån er ikke med i de nævnte kilder og er derfor dateret ud fra Dansk Sprognævns ordsamling eller betragtet som ”citatlån”, dvs. ord og udtryk som man citerer fra sproget (jf. Jarvad 1995, s. 66). De engelske lån er i øvrigt i undersøgelsens analysedel opdelt i blandingslån, direkte lån, citatlån og kodeskift, hvor man kan sige at ”engelskheden” er mest udtalt i kodeskift og mindst i blandingslånene (hvor der jo er et dansk element). Dette giver en fornemmelse af hvor etablerede og indarbejdede lånene er.

Definition af groft sprog

Groft sprog er i denne undersøgelse bandeord (fx *for satan*), skældsord (fx *din idiot*) og vulgære ord og udtryk (fx *kussehaar*). Bandeord er ord der refererer til noget der er tabu i den kultur sproget bruges i, de skal ikke forstås bogstaveligt, og de bruges til at udtrykke følelser og holdninger (jf. Rathje 2008, s. 117). I modsætning til bandeord som ikke er rettet mod andre personer, bruges skældsord netop nedsættende om personer. Vulgære ord og udtryk ligner bandeordene ved at referere til noget tabubelagt (fx *sex* og *afføring*), men de refererer i modsætning til bandeordene til noget bogstaveligt.

Definitionen af bandeord er i øvrigt så bred at udtryk som *gud* og *for søren* inkluderes, men da de færreste oplever disse udtryk som groft sprog, er bandeordene i analysedelen opdelt i ”bandeord” og ”milde bandeord”. *For søren* o.l. hører hjemme i den sidste kategori og fraregnes i nogle af udregningerne.

Materiale

De nævnte sproglige træk er blevet undersøgt i både talesproglige og skriftsproglige eksempler på DR’s produktion. De undersøgte DR-produktioner er blevet udvalgt fordi de enten har været genstand for kritik fra lyttere og seere, eller fordi de har høje seer/lyttertal.

Undersøgelsens materiale består således af følgende DR-produktioner:

Talesprog:

- Nyhedsprogram: TV AVISEN² kl. 18.30 (3 udsendelser, fra hhv. 27. april, 28. april og 29. april 2009 – i alt 1 ½ time).
- Underholdningsprogram, fredag aften: X Factor (3 udsendelser, fra hhv. 13. marts, 20. marts og 27. marts 2009 – i alt 3 timer).
- Ungdomsprogram: P5000 (3 udsendelser, fra hhv. 18. maj, 19. maj og 20. maj 2009 – i alt 3 timer).

Skriftsprog:

- Forsider på dr.dk (250 nyheder, fra 27. april – 1. maj 2009, antal ord: 57.509).
- Tekst-TV (50 nyheder, fra 27. april - 1. maj 2009, antal ord: 4783).

Det blev tilstræbt at alt materialet var fra samme tidspunkt (nemlig uge 18 i 2009) for at sikre et tilfældigt udvalg og for at sikre sammenligneligheden (i produktioner som har nogenlunde samme indhold). Men tekniske problemer har gjort at dette mål ikke kunne opretholdes for P5000, og desuden var sæsonens X Factor allerede sluttet i uge 13. Resten af materialet er fra uge 18, som er en tilfældigt udvalgt uge (den uge undersøgelsen blev en realitet).

De talesproglige produktioner er repræsenteret med tre udsendelser pr. genre, hvilket udgør hhv. 1 ½ time (TV AVISEN), 3 timer (X Factor) og 3 timer (P5000), dvs. i alt 7 ½ times udsendelse. Fratrækkes musikken i X Factor og P5000, udgør X Factor lidt over 2 timer, P5000 knap 43 min., og det samlede talesproglige materiale udgør så 4 timer, 12 min. og 53 sek.

Hele det skriftsproglige materiale er fra uge 18 i 2009 og udgør i alt 62.292 ord. Enkelte analyser er baseret på stikprøver (der gøres opmærksom på i analyserne når det er sket). Når de skriftsproglige analyser er baseret på stikprøver (og ikke det samlede materiale), er disse sammensat på følgende måde:

- Forsider på dr.dk: de første fem nyheder fra hver dag, dvs. 10 % af nyhederne
- Tekst-TV: hver anden nyhed, dvs. 50 % af nyhederne.

² Navnene på de undersøgte DR-produktioner er skrevet som DR selv skriver dem, og følger altså ikke nødvendigvis *Retskrivningsordbogens* anbefalinger.

Det skal allerede her bemærkes at det talesproglige materiale og det skriftsproglige materiale er behandlet meget forskelligt, både hvad angår metode, analyse og vurdering, pga. de meget forskellige forhold der er karakteristiske for de to overordnede genrer. Dette vil vi vende tilbage til undervejs.

Metode

Det talesproglige materiale er blevet leveret af DR på cd'er hvorefter hver udsendelse er blevet gennemlyttet 3-4 gange. I løbet af gennemlytningerne er hvert tilfælde af potentielt forkert sprogbrug, engelske lån og groft sprog blevet noteret ud fra de beskrevne definitioner af hvert træk. En optælling af trækkenes omfang er derpå blevet foretaget, som det vil fremgå af den kvantitative analyse og de statistiske beregninger i næste afsnit.

Det skriftsproglige materiale er leveret af DR som tekstfiler. Disse tekstfiler er analyseret vha. programmet WordSmithTools (WST) (<http://www.lexically.net/wordsmith/>) der er et computerprogram som kan lave forskellige former for optællinger i tekster (fx optællinger af bestemte ord, ordklasser og sætninger). Det betyder at man må vide hvad man leder efter. Man kan fx ikke bede programmet om at lede efter engelske lån. Man må derimod ”fodre” programmet med en liste over engelske lån, og programmet kan derefter fortælle om disse ord findes i det undersøgte materiale. Fordelen ved analysemetoden er altså at man kan gennemgå relativt store mængder tekst, ulempen er at man på forhånd må vide hvad man leder efter.

Forskellen i tilgangen til det mundtlige og det skriftlige materiale er, som det fremgår af det ovenstående, at vi metodisk set har været induktive i analysen af det mundtlige materiale, dvs. vi har lyttet efter de størrelser vi ville undersøge, og derpå justeret kategorierne derefter, mens vi metodisk set har været deduktive i de skriftsproglige analyser, dvs. på forhånd defineret på ordniveau hvad vi søgte efter.

Herudover er der stor forskel på genrerne i det mundtlige og det skriftlige materiale vi har undersøgt. Det mundtlige materiale skal ikke overholde ortografiske normer (dog udtalemæssige, som der ikke findes normer for på samme måde), så der er altså videre rammer når det gælder det mundtlige materiale ift. det skriftlige: En fejl er mere graverende jo mere skriftsproglig genren er fordi tonen her er mere formel, og forventningen om korrekthed er større i og med at der har været tid til at planlægge stoffet (dr.dk, Tekst-TV). De samme forventninger kan man ikke have til et mundtligt materiale, især ikke underholdningsprogrammer, der er uformelle i

stilen, og/eller programmer som sendes live, og som derfor er produceret under andre og mere spontane betingelser (X Factor, P5000). En hybrid udgør TV AVISEN som er en mundtlig genre, men som fortrinsvis består af oplæsning af manuskript, dvs. skriftsprog.

Vi vil undervejs tage hensyn til de forskellige genrer som de undersøgte DR-produktioner tilhører, og særligt i vurderingerne af analyseresultaterne. Helt konkret betyder genren i analyserne af de mundtlige produktioner at kategorien ”potentielt problematisk sprogbrug” ikke dækker selvgentagelser, genstart eller stammen. I øvrigt kan det også bemærkes at analyserne af det mundtlige materiale kun vedrører tale, dvs. musikindslag er frasorteret, og der er kun undersøgt tale af de personer, som DR har ”ansvar” for, dvs. TV AVISENs værter (oplæser, vejr vært, sportsvært) og rapportere (både speak og live-rapportere) – frasorteret er altså fx interviewede personer og gæster i studiet. I X Factor er det kun X Factors vært, dommere, speaker (voice-over) og deltagere der er undersøgt – frasorteret er fx gæsteoptrædende som eksempelvis Sanne Salomonsen. For P5000 er kun undersøgt de tre værter tale og programmets jingles – frasorteret er fx gæstedeltagere og telefoninterviewede.

Analyser og resultater

I dette afsnit præsenterer vi undersøgelsens egentlige formål, nemlig analyseresultaterne: Hvor mange forekomster af potentielt problematisk sprogbrug, engelske lån og groft sprog findes der i de undersøgte DR-produktioner? Først præsenteres analyseresultaterne for undersøgelsen af det mundtlige sprog (TV AVISEN, X Factor og P5000) og dernæst analyseresultaterne for undersøgelsen af det skriftlige sprog (dr.dk og Tekst-TV). Efter dette afsnit vil vi i afsnittet ”Konklusioner” samle op på de løbende vurderinger af i hvilket omfang undersøgelsesresultaterne udgør et problem, og hvad der i så fald kan gøres ved det.

Undersøgelsen af det mundtlige sprog

Nedenfor følger en undersøgelse af de mundtlige DR-produktioner, nemlig TV AVISEN, X factor og P5000. Herefter følger undersøgelsen af de skriftsproglige produktioner (dr.dk og Tekst-TV).

TV AVISEN

Potentielt problematisk sprogbrug

I nedenstående tabel kan man se mængden af potentielt problematisk sprogbrug i TV AVISEN. Først de kvantitative resultater og dernæst de konkrete eksempler på den anvendte potentielt problematiske sprogbrug. Betegnelserne ”TVA-1”, ”TVA-2” og ”TVA-3” refererer til de tre TV AVISEN-udsendelser (hhv. den 27., 28. og 29. april 2009). I bilag 1 findes en mere detaljeret opgørelse over resultaterne for hver tv-avis (bl.a. fordelt på personer). Det problematiske i sprogbrugen er fremhævet med **fed**, i parentes er det uddybet hvad det problematiske består i, og oftest er et mindre problematisk alternativ anført. Forkortelsen DDO refererer til *Den Danske Ordbog*, og NDO refererer til *Politikens Nudansk Ordbog med etymologi*:

	TVA-1	TVA-2	TVA-3	I alt TVA
Potentielt problematisk sprogbrug (enheder)	8	6	13	27

Figur 1: Optælling af potentielt problematisk sprogbrug i TV AVISEN (fordelt på antal enheder)

	TVA-1	TVA-2	TVA-3	I alt TVA
Potentielt problematisk sprogbrug (enheder) pr. minut	0,3 enheder pr. min.	0,2 enheder pr. min.	0,4 enheder pr. min.	0,3 enheder pr. min.

Figur 2: Potentielt problematisk sprogbrug i TV AVISEN fordelt på minutter

	TVA-1	TVA-2	TVA-3
Potentielt problematisk sprogbrug	- Spredt sig ret så hurtigt (→ uformelt) - Inde døre (→ udtales [inden	- En købmand er kommet i unåde (→ udsagnsord: ”falde” eller ”være” ”i unåde”, jf. NDO og DDO)	- Hvad skal vi ligge i det? (→ ”ligge” er intransitivt, dvs. det skulle have været ”Hvad skal vi lægge i

	<p>døre], jf. Den Store Danske Udtaleordbog under opslagsordet ”inden” og evt. ”indenfor” og ”indenunder”)</p> <p>- Hvor 40 mennesker blev anholdt rundt i Istanbul (→ mangler biord: ”rundt omkring i” eller ”rundt om i”, jf. NDO)</p> <p>- Hvis man selv har lyst til at prøve quizen af, kan man gøre det på vores hjemmeside (→ betydning: ”prøve af” betyder ’teste’, jf. NDO)</p> <p>- Det tester vi politikerne i (→ ”teste i” findes ej i DDO + NDO, men ”teste for” gør).</p> <p>- Subsommervarme (→ vanskeligt at forstå).</p> <p>- Inde døre (→ udtales [inden døre], jf. Den Store Danske Udtaleordbog under opslagsordet ”inden” og evt. ”indenfor” og ”indenunder”)</p> <p>- Manden bag på motorcyklen retter en maskinpistol og skyder (→ mangler mål (forholdsord + styrelse) for ”retter”,</p>	<p>- Konflikten vil trappe ned (→ agens for ”trappe ned” skal være en person/personer og der må være et objekt, dvs. ”nogen kan trappe noget ned”, men ”noget kan ikke trappe ned”, jf. NDO og DDO).</p> <p>- Det begynder at tegne sig til at (→ ”tegne” er ikke refleksivt, når det bruges sammen med ”til”, dvs. enten ”det tegner til” eller ”der tegner sig”, jf. NDO og DDO).</p> <p>- I lufthavne kontrolleres passagerer for kropstemperaturer (→ forholdsordet skal ikke være der, dvs. sætningen skulle lyde ”I lufthavne kontrolleres passagerernes kropstemperaturer”, jf. NDO og DDO)</p> <p>- 27 elever er bekræftet smittet (→ ikke en brug af ”bekræfte” som findes i DDO og NDO. En tilføjelse af ”blive” ville have gjort det tydeligere at der er tale om passiv).</p> <p>- På godt nok et lidt heldigt mål</p>	<p>det?”, jf. Politikens Håndbog i Nudansk, s. 371-372 og Erik Hansen: Rigtigt dansk, s. 111-114).</p> <p>- Har rygte for (→ forholdsordet skal ikke være der, hvis man vil bruge den, skal ”rygte” erstattes med ”ry”, jf. NDO og DDO)</p> <p>- Også hvis der skulle blive tale om at forhandle en fred (→ forholdsordet ”om” mangler, den kan kun udelades i faste udtryk som fx ”forhandle løn”, hvor man i øvrigt har nøgen form (dvs. ingen artikel eller stedord foran) og enhedstryk, jf. NDO og DDO)</p> <p>- Nu er man gået journalerne igennem igen (→ hjælpeudsagnsord: ”Gå” betegner sommetider en overgang, og i disse tilfælde har det hjælpeudsagnsordet ”være” (fx ”De er gået”), men i de to anvendte eksempler er der ikke tale om en overgang, og desuden er der i begge sætninger et objekt. Hjælpeudsagnsordet skal derfor være ”have”, dvs. ”Nu har man gået journalerne</p>
--	--	---	---

	<p>dvs. ”manden retter en maskinpistol mod nogen”, jf. NDO).</p>	<p>(→ ordstilling: ”På et godt nok lidt heldigt mål”).</p>	<p>igennem igen” og ”Nu har man gået sagerne igennem igen”, jf. Erik Hansen: Rigtigt dansk, s.115-121)</p> <p>- Nu er man gået sagerne igennem igen (→ se ovenfor)</p> <p>- Og kan nu nedskrive tallet (→ bruges kun i økonomiske sammenhænge, dvs. altså ikke om fx dødstal som her, jf. NDO og DDO)</p> <p>- X er testet positiv (→ ikke en brug af ”teste” som findes i DDO og NDO. Kan opfattes som om at testen gør personen positiv. En tilføjelse af ”blive” ville have gjort det tydeligere at der er tale om passiv: ”X er blevet testet positiv”. Eller endnu bedre: en omformulering til ”X’s epo-test var positiv”)</p> <p>- Også X er testet positiv (→ se ovenfor)</p> <p>- X er testet positiv (→ se ovenfor)</p> <p>- Man skal ligge det i det (→ ”ligge” er intransitivt, dvs. det skulle have været ”Man skal lægge det i det...”, jf. NDO og DDO)</p>
--	--	--	--

			<p>- Han omgiver sig med en enorm respekt (→ ”omgive” betyder (bl.a.) ’sørge for at nogen eller noget er til stede i en bestemt sammenhæng’ (jf. DDO), men denne betydning kan ikke bruges her. ”Han var omgærdet med en enorm respekt” ville man derimod godt kunne bruge)</p> <p>- Det er uanset, når det drejer sig om at holde styr på... (→ ”uanset” bruges foran at-sætninger, om-sætninger og hv-sætninger, jf. DDO og Sprognævnets svarsamling, sag 1983/141 og 98/767).</p> <p>- Er også X, X og X testet positiv (→ se ovenfor).</p>
--	--	--	--

Figur 3: Den anvendte potentielt problematiske sprogbrug i TV AVISEN

Pga. genren (forholdsvis formel, oplæsning af skriftsprog og tid til at forberede det sagte) kan man forvente at der er et lavt antal forekomster af potentielt problematisk sprogbrug. Antallet af forekomster som mange ville opfatte som sprogfejl, er da heller ikke alarmerende: i alt 27 enheder, hvilket udgør 0,3 enheder pr. minut eller ca. 1 fejl hvert 3. minut. Genren taget i betragtning, og de forventninger til korrekthed denne afstedkommer, er mængden dog heller ikke meget lav. Især kunne det i en evt. fremtidig sproglig opfølgning være nyttigt at fokusere på brugen af forholdsord (fx *har rygte for, kontrollere for kropstemperaturer, retter en maskinpistol*) og konstruktioner med hjælpeudsagnsordet *være* (fx *nu er man gået sagerne igennem igen, er testet positiv, er bekræftet smittet*). Man kan dog tilføje at det især er indslagene hvor en udsendt medarbejder rapporterer fra ind- eller udland, der genererer forekomsterne af problematisk sprogbrug: Denne mere spontane

kommunikationssituation kan måske bruges som forklaring på mange af forekomsterne, men man kan også bruge denne oplysning til at fokusere en evt. kommende sproglig indsats.

Engelske lån

Nedenfor følger en opgørelse over de anvendte engelske lån i TV AVISEN. Lånene er fremhævet med **fed**, og det er angivet i parentes hvilken type lån der er tale om (direkte lån, blandingslån, citatlån eller kodeskift), og hvis det er muligt, er en datering af lånet anført:

	TVA-1	TVA-2	TVA-3	I alt TVA
Engelske lån (ord)	9	4	21	34

Figur 4: Optælling af engelske lån i TV AVISEN (fordelt på antal ord)

	TVA-1	TVA-2	TVA-3	I alt TVA
Engelske lån (ord) pr. minut	0,3 ord pr. min.	0,1 ord pr. min.	0,7 ord pr. min.	0,4 ord pr. min.

Figur 5: Engelske lån i TV AVISEN fordelt på minutter

	Blandingslån	Direkte lån	Citatlån	Kodeskift
Engelske lån (ord)	8 ord (24 %)	26 ord (76 %)	-	-

Figur 6: Engelske lån i TV AVISEN fordelt på låntype

	TVA1	TVA2	TVA3
Engelske lån	<ul style="list-style-type: none"> - Quizzen (direkte lån, 1952) - Quizzen (direkte lån, 1952) - Quiz (direkte lån, 1952) - Quiz (direkte lån, 1952) - Computer (direkte lån, 1959) - Rockerne (direkte lån, 1964) - Playmaker (direkte lån, 1986) - Playmakerposten (blandingslån, playmaker 1986) - Basketliga (blandingslån, basket) 	<ul style="list-style-type: none"> - Gimmick (direkte lån, 1962) - Check (sb.) (direkte lån, 1959) - Tjekket (direkte lån, 1949) - Fitnesscentre (blandingslån, fitness 1990) 	<ul style="list-style-type: none"> - Hackerne (direkte lån, 1984) - Computere (direkte lån, 1959) - Hackerne (direkte lån, 1984) - Computere (direkte lån, 1959) - Hackerne (direkte lån, 1984) - Booke (direkte lån, 1952) - Botnet (direkte lån, 2008, ordsamling) - Internettet (direkte lån, 1993) - Hacker (direkte lån, 1984) - Computer (direkte lån, 1959)

	1951)	<ul style="list-style-type: none"> - Hackerne (direkte lån, 1984) - Computere (direkte lån, 1959) - Computere (direkte lån, 1959) - Computere (direkte lån, 1959) - Computer (direkte lån, 1959) - Rockerne (direkte lån, 1964) - Mailadressen (blandingslån, mail 1990) - Tv-værten (blandingslån, tv 1952) - Hackerangreb (blandingslån, hacker 1984) - Botnetværk (blandingslån, bot 2006, ordsamling) - Botnetværk (blandingslån, bot 2006, ordsamling)
--	-------	---

Figur 7: Anvendte engelske lån i TV AVISEN

Der er i alt 34 engelske lån i de tre tv-aviser, og det svarer til 0,4 engelske lån pr. minut eller ca. 1 lån hvert 2,5 minut. Størstedelen, dvs. 62 %, falder dog i TVA-3 (29.04.09) hvor der er et indslag om hackere, hvilket genererer en del engelske lån. Det giver ikke meget mening at udskifte disse ord med danske ækvivalenter. I det hele taget er det vores vurdering at antallet af engelske ord i de analyserede TV AVISEN-udsendelser er lavt, og at de få lån der er, er nødvendige, dvs. uden danske alternativer (fx *computer*, *hacker*, *internettet*), en del af et fagsprog (fx *playmaker*, *botnet*) eller så etablerede i dansk at der sandsynligvis ikke er mange der opfatter ordene som engelske lån (fx *rocker*, *quiz*, *tv*). Kun lånene *gimmick*, *booke* og *tjekket* (vb.) ville være ord som måske kunne erstattes af ikkeengelske lån som hhv. *påfund*, *bestille* og *kontrolleret*.

1. *computer* (8 forekomster)
2. *hacker* (6 forekomster)

3. <i>quiz</i>	(4 forekomster)
4. <i>rocker</i>	(2 forekomster)
<i>playmaker</i>	(2 forekomster)
<i>bot</i>	(2 forekomster)

Tabel 1: Top-5 over de mest anvendte engelske lån³ i TV AVISEN

Man kan i øvrigt også bemærke at de lån der bruges, er forholdsvis gamle (bortset fra *bot* der forklares i udsendelsen). Desuden er der ingen citatlån, dvs. ingen lån der er så nye at de ikke kan dateres, og heller ingen kodeskift, dvs. længere engelske sekvenser. Man kan udtrykke det sådan at de lån som sandsynligvis *opleves* mest som engelske lån af DR's seere, er fraværende i TV AVISEN, der altså kun indeholder direkte lån og blandingslån.

Groft sprog

Der er ingen eksempler på groft sprog i TV AVISEN. Pga. genren ville det heller ikke være forventeligt at finde groft sprog i disse udsendelser.

Opsamling TV AVISEN

Undersøgelsen af sproget i TV AVISEN har vist

- at der kan sættes ind visse steder i forhold til potentielt problematisk sprogbrug, men at mængden af problematisk sprogbrug ikke er alarmerende
- at der er forholdsvis få, ældre, etablerede og nødvendige engelske lån
- at der ikke er en eneste forekomst af groft sprog.

Genren taget i betragtning har TV AVISENS sprog det godt – men en indsats i forhold til potentielt problematisk sprogbrug kunne gøre situationen endnu bedre.

³ De mest anvendte engelske lån er opgjort på antal lemmaer, dvs. en form som *computeren* er talt som en forekomst af lemmaet *computer*. Sammensætninger er opgjort efter det eller de engelske lån som optræder i sammensætningen, dvs. *popbranche* er fx talt som en forekomst af lemmaet *pop*.

X Factor

Potentielt problematisk sprogbrug

Genren ”underholdningsprogram”, som X Factor tilhører, må siges at være karakteriseret ved uformel sprogbrug, præget af dialog og høj grad af spontanitet, der dels er en del af konceptet, dels skyldes at programmet sendes direkte. Derfor må man forvente et forholdsvis højt antal forekomster af problematisk sprogbrug. Nedenfor følger optællingen af og eksemplerne på potentielt problematisk sprogbrug (i bilag 1 findes en mere detaljeret opgørelse, hvor den potentielt problematiske sprogbrug bl.a. er opgjort på personer):

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3	I alt X Factor
Potentielt problematisk sprogbrug (enheder)	9	13	12	34

Figur 8: Optælling af potentielt problematisk sprogbrug i X Factor (fordelt på antal enheder)

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3	I alt X Factor
Potentielt problematisk sprogbrug (enheder) pr. minut	0,2 enheder pr. min.	0,3 enheder pr. min.	0,3 enheder pr. min.	0,3 enheder pr. min.

Figur 9: Potentielt problematisk sprogbrug i X Factor fordelt på minutter

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> - vi har antydelsen (→ ”antydningen”, jf. RO, NDO og DDO) - denne her kategori har en retfærdiggørelse (→ ”retfærdiggørelse” bruges ikke med ”have”, bør i stedet være ”har en berettigelse”, jf. NDO og DDO og Infomedia) - du har den type 	<ul style="list-style-type: none"> - taget over på sangvalg (→ forholdsord: ”taget over mht./vedrørende sangvalg”, jf. ”på” som universalforholdsord, se fx Jørn Lund: Sproglig status, s. 122-124) - du tager det op mod de største stjerner hver gang (→ ej NDO eller DDO eller ordsamlingen). 	<ul style="list-style-type: none"> - om nogen er unikke, om noget ikke kunne være opstået, så er det ABC (→ konjunktion: ”om” kan bruges på denne måde i betydningen ’forudsat’, men her ville ”hvis” være bedre, jf. DDO) - så jeg synes, du gik rent hjem med det (→ forholdsordsforbindelse: ”gå rent hjem” optræder

	<p>(→ ”du er den type”, jf. NDO)</p> <p>- pragteksempler af nogle unge mennesker (→ ”pragteksemplarer”, jf. DDO).</p> <p>- tage hul i det der kulturelle arveforskud (→ ”tage hul på”, jf. NDO)</p> <p>- jeg connecter med det (→ ej i ordbøger, men i Infomedia – her bruges det dog kun ifm. personer)</p> <p>- bak lidt ned for de ambitiøse koreografier (→ ej i ordbøger, men et enkelt eksempel i Infomedia i betydningen ’overgive sig’. Muligvis anglicisme, jf. ”back down”)</p> <p>- jeg ved hun er klar til igen at give hendes allerbedste (→ kongruens: ”jeg ved hun er klar til igen at give sit allerbedste”).</p> <p>- du landede med denne her (→ ”lande” i denne brug findes ej i ordbøgerne).</p>	<p>- modernede sanggrupper (→ ej i NDO og DDO, ubøjelet tillægsord jf. Retskrivningsordbogen, dog eksempler i ordsamlingen, ældste fra 1990, jf. NfS 1990/2)</p> <p>- det musik jeg lyttede på (→ er med i DDO, men det angives at ”denne brug regnes af nogle for ukorrekt”, jf. ”på” som universalforholdsord, se fx Jørn Lund: Sproglig status, s. 122-124)</p> <p>- tydelig har mine meddommere (→ ej NDO eller DDO, ”tydeligvis har mine meddommere”)</p> <p>- I er til at brække jer over (→ kongruens: ”I er til at brække sig over”).</p> <p>- lige nu connecter jeg med det (→ ej i ordbøger, men i Infomedia – her bruges det dog kun ifm. personer)</p> <p>- byde ind med (→ ej i NDO eller DDO, dog eksempel i ordsamlingen fra 2004)</p> <p>- med viljen om at (→ forholdsord: ”med viljen til at” eller ”med</p>	<p>som udtryk alene, dvs. efterfølgende forholdsordsforbindelse ”med det”, jf. DDO)</p> <p>- nogle mennesker der kun lykkes i et tv-show (→ konstruktionen ”nogen lykkes med noget” regnes if. DDO af nogle for ukorrekt).</p> <p>- jeg vil også sende en lille rose til Blachmann (→ ”rose” i betydningen ’positiv og anerkendende bemærkning bruges især i pluralis, jf. DDO)</p> <p>- give op på nogle store kunstneriske idealer (→ konstruktionen ”give op på” findes ej i DDO eller NDO. Muligvis anglicisme eller skulle alternativt være formuleret som ”give køb på”) (→ et ”ideal” kan være ”højt”, ikke ”stort”, jf. DDO og NDO)</p> <p>- den rækkevidde du har fået i din stemme (→ ”rækkevidde” kan godt bruges i betydningen ’dække’ eller ’nå hen over et område’, jf. DDO, men forekommer mest i mere konkrete anvendelser. ”Spændvidde” er bedre)</p> <p>- du havde det rigtig skidt med de bukser (→ udsagnsord:</p>
--	---	---	---

		<p>intentionen om at", jf. NDO og DDO)</p> <p>- allerførst dog skal de (→ ordstilling: "allerførst skal de dog" eller "dog skal de allerførst")</p> <p>- skøn måde at slutte det af med (→ forholdsord: "skøn måde at slutte det af på")</p> <p>- hvem skal blive X Factors finalister (→ hjælpeudsagnsord: "hvem vil blive X Factors finalister" eller "hvem bliver X Factors finalister").</p> <p>- han har lukket os fuldstændig ind i hans hjerte (→ kongruens: "han har lukket os fuldstændig ind i sit hjerte").</p>	<p>"skidtmads" bruges med udsagnsordet "være" og uden forholdsordsforbindelse, jf. DDO)</p> <p>- at suge den op fra hvor du var, til at ende der hvor du er (→ "suge op" findes ikke i ordbøgerne i denne brug).</p> <p>- klasselærer til (→ forholdsord: "klasselærer for nogen" eller "nogens klasselærer").</p> <p>- bo på et kollektiv (→ forholdsord: "bo i et kollektiv", jf. DDO)</p> <p>- ikke læner sig tilbage på det (→ udtrykket "læne sig tilbage" i overført betydning 'forholde sig afslappet til noget' har oftest ingen forholdsordsforbindelse, men kan dog have "i", jf. DDO).</p>
--	--	--	---

Figur 10: De konkrete eksempler på den anvendte potentielt problematiske sprogbrug i X Factor

Antallet af det som mange ville kalde sprogfejl, ligger i X Factor-udsendelserne i alt på 34, hvilket svarer til 0,3 forekomster pr. minut eller ca. 1 fejl hvert 3. minut. Denne frekvens er præcis den samme som den fundne frekvens for TV AVISEN, men hvor man kunne se dette antal som et problem i en formel genre som TV AVISEN, kan man pga. genren ikke kalde antallet af forekomster af problematisk sprogbrug for alarmerende i et live-underholdningsprogram som X Factor. Der er i modsætning til TV AVISEN heller ikke bestemte personer som har mange fejl, eller bestemte typer af fejl som man kunne sætte ind over for, hvilket også tyder på at fejlene i X Factor er et udtryk for programmets genre og produktionsbetingelser.

Engelske lån

Nedenfor følger en opgørelse over de anvendte engelske lån i X Factor:

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3	I alt X Factor
Engelske lån	74	59	45	178

Figur 11: Optælling af engelske lån i X Factor (fordelt på antal ord)

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3	I alt X Factor
Engelske lån (ord) pr. minut	1,9 ord pr. min.	1,5 ord pr. min.	1,1 ord pr. min.	1,5 ord pr. min.

Figur 12: Engelske lån i X Factor fordelt på minutter

	Blandingslån	Direkte lån	Citatlån	Kodeskift
Engelske lån (ord)	50 (28 %)	104 (58 %)	12 (7 %)	12 (7 %)

Figur 13: Engelske lån i X Factor fordelt på låntype

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3
Engelske lån	<ul style="list-style-type: none"> - producer (direkte lån, 1959) - pitchede (direkte lån, 2003, ordsamlingen) - cool (direkte lån, 1961) - cool (direkte lån, 1961) - cool (direkte lån, 1961) - du er dope (direkte lån, 2003, ordsamlingen) - rock and roll (direkte lån, 1956) - fuck (direkte lån, 1990) - performer (direkte lån, 1968) - artist (direkte lån, 1979) - det skal matche (direkte lån, 1951) - artist (direkte lån, 1979) - whatever (direkte 	<ul style="list-style-type: none"> - stylet (direkte lån, 1988) - styling (direkte lån, 1982) - supercool (direkte lån, 1962) - supercool (direkte lån, 1961) - cool (direkte lån, 1961) - performance (direkte lån, 1970) - cool (direkte lån, 1961) - cool (direkte lån, 1961) - stressende (direkte lån, 1960) - performances (direkte lån, 1970) - yes (direkte lån, 1989) - yes (direkte lån, 1989) - yes (direkte lån, 1989) - yes (direkte lån, 1989) 	<ul style="list-style-type: none"> - setup (direkte lån, 1974) - cool (direkte lån, 1961) - uptempo (direkte lån, 1999, ordsamlingen) - karaoke (direkte lån, 1986) - sms (direkte lån, 1994) - highhat (direkte lån, 1983) - wow (direkte lån, 1984) - rapper (direkte lån, 1984) - super (direkte lån, 1962) - yes (direkte lån, 1989) - yes (direkte lån, 1989) - yes (direkte lån, 1989) - sms (direkte lån,

	<p>lån, 1990)</p> <ul style="list-style-type: none"> - sexet (direkte lån, 1950) - sexet (direkte lån, 1950) - din vokal (direkte lån, 1983) - stylingen (direkte lån, 1982) - super (direkte lån, 1962) - vokalperformance (direkte lån, 1983) - vokalperformance (direkte lån, 1970) - sms (direkte lån, 1994) - sms (direkte lån, 1994) - wow (direkte lån, 1984) - sms (direkte lån, 1994) - wow (direkte lån, 1984) - sms (direkte lån, 1994) - sms (direkte lån, 1994) - roommates (direkte lån, 1991, ordsamlingen) - sms (direkte lån, 1994) - wow (direkte lån, 1984) - du er dope (direkte lån, 2003, ordsamlingen) - yes (direkte lån, 1989) - du kan score på det her (direkte lån, 1959) - yes (direkte lån, 1989) - yes (direkte lån, 1989) - turningpoint 	<ul style="list-style-type: none"> - artist (direkte lån, 1979) - break (direkte lån, 1953) - lige nu connecter jeg med det (direkte lån, 1999, ordsamlingen) - pakket dig væk i alt muligt crap (direkte lån, 1994, ordsamlingen) - backstage (direkte lån, 1983) - sms (direkte lån, 1994) - deal (direkte lån, 1977) - sms (direkte lån, 1994) - sms (direkte lån, 1994) - wow (direkte lån, 1984) - wow (direkte lån, 1984) - sms (direkte lån, 1994) - wow (direkte lån, 1984) - sms (direkte lån, 1994) - ultimate (direkte lån, 1967) - albummet (direkte lån, 1963) - rockalbum (direkte lån, 1963) - rockalbum (direkte lån, 1960) - album (direkte lån, 1963) - rockmama (direkte lån, 1960) - come on (1995, ordsamlingen, direkte lån) - tv-show 	<p>1994)</p> <ul style="list-style-type: none"> - audition (direkte lån, 1978) - yes (direkte lån, 1989) - wow (direkte lån, 1984) - sms'erne (direkte lån, 1994) - ultimate (direkte lån, 1967) - ultimate (direkte lån, 1967) - fuck (direkte lån, 1990) - audition (direkte lån, 1978) - supergodt (blandingslån, super 1962) - megagodt (blandingslån, mega 1971) - popbranche (blandingslån, pop 1960) - tv-show (blandingslån, tv 1952) - superlækkert (blandingslån, super 1962) - stilikon (blandingslån, ikon 1970) - vokalpræstationen (blandingslån, vokal 1983) - superkort (blandingslån, super 1962) - popbands (blandingslån, pop 1960) - superskarp (blandingslån, super 1962)
--	--	--	--

	<p>(direkte lån, 1996, ordsamlingen)</p> <ul style="list-style-type: none"> - sexede (direkte lån, 1950) - sexet (direkte lån, 1950) - super (direkte lån, 1962) - jeans (direkte lån, 1962) - jeg connector med det (direkte lån, 1999, ordsamlingen) - hit (direkte lån, 1961) - spottet (direkte lån, 1973) - sorry (direkte lån, 2008, ordsamlingen) - tv (direkte lån, 1952) - tv (direkte lån, 1952) <ul style="list-style-type: none"> - superfed (blandingslån, super 1962) - superdygtig (blandingslån, super 1962) - superfedt (blandingslån, super 1962) - pitch-øre (blandingslån, pitch 2000, ordsamlingen) - rockstjerne (blandingslån, rock 1960) - megasej (blandingslån, mega 1971) - hippietøs (blandingslån, hippie 1967) - Las Vegas-style (blandingslån, style 1994, ordsamlingen) - vintage-kjoler (blandingslån, vintage 	<p>(blandingslån, tv 1952)</p> <ul style="list-style-type: none"> - superfedt (blandingslån, super 1962) - superfedt (blandingslån, super 1962) - megastolt (blandingslån, mega 1971) - superintens (blandingslån, super 1962) - vokalmæssigt (blandingslån, vokal 1983) - ungpigestyling (blandingslån, styling 1982) - popdreng (blandingslån, pop 1960) - vokalpræstationer (blandingslån, vokal 1983) - vokalpræstationen (blandingslån, vokal 1983) - sms-stemmer (blandingslån, sms 1994) - sms-stemmer (blandingslån, sms 1994) - sms-stemmer (blandingslån, sms 1994) - supertalent (blandingslån, super 1962) - superfedt (blandingslån, super 1962) <ul style="list-style-type: none"> - rockmama (citatlån) - born again 	<ul style="list-style-type: none"> - superstjerne (blandingslån, super 1962) - superstjerner (blandingslån, super 1962) - popstjerne (blandingslån, pop 1960) - supertilfredshed (blandingslån, super 1962) - superfint (blandingslån, super 1962) - megahurtigt (blandingslån, mega 1971) - megamange (blandingslån, mega 1971) - country-sanger (blandingslån, country 1969) - stressfaktor (blandingslån, stress 1949) <ul style="list-style-type: none"> - mr. (citatlån) <ul style="list-style-type: none"> - to infinity and beyond (kodeskift)
--	--	--	---

	1991) - vokal præstation (blandingslån, vokal 1983) - super fedt (blandingslån, super 1962) - The Cure- hit (blandingslån, hit 1961) - hippietøs (blandingslån, hippie 1967) - rock stjerne (blandingslån, rock 1960) - sms -stemmer (blandingslån, sms 1994) - rap stykke (blandingslån, rap 1983) - liveshowet (blandingslån, live 1965) - din præstation topper Mohameds præstation (citatlån) - shiner (citatlån) - shiner (citatlån) - shine (citatlån) - toxic (citatlån) - bigband- night (citatlån) - bigband- night (citatlån) - oh dearest (citatlån) - så er hun toxic (citatlån)	(kodeskift) - I'll make you proud, mama (kodeskift)	
--	---	---	--

Figur 14: Anvendte engelske lån i X Factor

X Factor-udsendelserne indeholder i alt 178 engelske lån, svarende til 1,5 ord pr. minut. Antallet af engelske lån er dermed til sammenligning mere end tre gange så højt i X Factor som i TV AVISEN (0,4 lån pr. minut). Her må man dog tage X Factors genre i betragtning: Der er tale om et underholdningsprogram med fokus på musik, og i musikverdenen hentes ofte inspiration i det

amerikanske. Man kan også sammenligne resultatet med en undersøgelse af tre generationers talesprog (Rathje 2008), hvor antallet af engelske lån også blev opgjort: Her havde informanterne i samtale med personer de ikke kendte i forvejen, i gennemsnit 0,2 lån pr. minut⁴, og fratrækkes blandingslån i X Factor-undersøgelsen, som ikke var med i generationsundersøgelsen, er der 1,1 engelske lån pr. minut, dvs. næsten 6 gange så mange lån i X Factor som i dagligdags tale.

Ser man på en top-10 over de mest anvendte engelsk ord, afspejles programtypen:

1. <i>super</i>	(21 forekomster)
2. <i>sms</i>	(18 forekomster)
3. <i>yes</i>	(10 forekomster)
4. <i>wow</i>	(8 forekomster)
5. <i>vokal</i>	(7 forekomster)
<i>cool</i>	(7 forekomster)
7. <i>mega-</i>	(5 forekomster)
8. <i>sexet</i>	(4 forekomster)
<i>rock</i>	(4 forekomster)
<i>tv</i>	(4 forekomster)
<i>pop</i>	(4 forekomster)

Tabel 2: Top-10 over de mest anvendte engelske lån i X Factor

At lånet *sms* er så frekvent, skyldes programmets koncept, der bl.a. bygger på seernes sms-afstemning. Programmets tv-vært opfordrer derfor hyppigt seerne til at sms'e deres stemmer ind til programmet. Ordet *vokal* er også direkte affødt af dommerpanelets vurderinger af deltageres sangkompetence (man kunne måske udskifte *vokal* med *stemme*). Hyppige lån er også ord som *rock*, *pop* og *tv* – en slags fagord som passer ind i genren. Resten af top-10-listen udgøres af spontane udråbsord (*yes*, *wow*) og vurderende og forstærkende tillægsord (*cool*, *sexet*, *super*, *mega-*). Eftersom tv-konceptets omdrejningspunkt er de tre dommeres vurderinger af deltageres sangpræstationer, er det naturligt at der netop er mange udbrud (udråbsord) og beskrivende ord (tillægsord). At de er engelske, er derimod ingen nødvendighed. Til gengæld er dette ikke overraskende fordi dommerne tilhører en branche hvor engelske lån er hyppige. Man kunne forsøge at nedbringe antallet af engelske lån ved at bede dommerne om at bruge andre tillægsord end de engelske (fx *fed/sej* i stedet for *cool*) og bede værten om at minimere de engelske udråbsord (fx erstatte *yes* med *ja* og *wow* med *hold da op*). Men det er spørgsmålet om DR ønsker at ændre på dommernes spontane sproglige reaktioner, og om DR ønsker at forandre sproget i X Factor når

⁴ Her er for sammenlignelighedens skyld kun medtaget lån efter 1945.

sprogbrugen knytter an til en musikbranche hvor sprogbrugen netop er på denne måde. Man kommer ikke uden om at det i kreative miljøer er smart at tale engelsk, og denne profil er DR måske interesseret i at fastholde hvis fx et ungt publikum skal blive ved med at finde programmet interessant. Det er i øvrigt værd at bemærke at de frekvente forstærkere *super* og *mega-* er engelske forstærkere som de tre dommere i X Factor bruger særdeles hyppigt – udtryk som har et meget klart ungdomssignal, jf. også at de unge i ungdomsradioprogrammet P5000 bruger *mega-* ofte (men dog ikke *super*) (se afsnittet om P5000 nedenfor). Begge lån må siges at signalere ungdom, selv om udtrykkene ikke er nye længere, og dommerne ikke tilhører den unge generation længere.

Endelig kan det bemærkes om de engelske lån i X Factor at de lån som nok opleves som mest engelske, nemlig citatlån (fx ”du shiner”, ”bigband-night” og ”hun er toxic”) og kodeskift (fx ”I’ll make you proud, mama” og ”To infinity and beyond”) samlet tegner sig for 14 % af tilfældene. Det er ikke en overvældende procentdel, men dog noget mere end fx TV AVISEN der ikke indeholdt forekomster fra disse to kategorier. Selv om citatlån og kodeskift ikke udgør majoriteten af låntyper, bliver de sandsynligvis bemærket af seerne. Igen er det spørgsmålet om DR ønsker at ændre på de signaler som de engelske lån sender (”coolness”, ungdom). Hvis DR ønsker at forandre disse signaler, må der sættes ind over for dommerpanelets brug af citatlån, kodeskift, engelske udråbsord og tillægsord og tv-værtens brug af engelske udråbsord.

Groft sprog

En opgørelse af groft sprog følger nedenfor. I figur 18, som indeholder de anvendte tilfælde af groft sprog, er det i parentes angivet om eksemplet er kategoriseret som hhv. vulgært sprog (V), bandeord (B) eller milde bandeord (M). I afsnittet om sproglige træk ovenfor har vi skrevet at skældsord (fx *din idiot*) også er groft sprog. Men vi er i analyserne ikke stødt på et eneste skældsord, og derfor er kategorien ikke taget med.

	X Factor 1	X Factor 2	X factor 3	I alt X Factor
Groft sprog (enheder)	24	13	14	51

Figur 15: Optælling af groft sprog i X Factor (fordelt på antal enheder)

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3	I alt X Factor
Groft sprog (enheder) pr. minut	0,6 enheder pr. min.	0,3 enheder pr. min.	0,4 enheder pr. min.	0,4 enheder pr. min.

Figur 16: Groft sprog i X Factor fordelt på minutter

	Vulgært sprog	Bandeord	Milde bandeord
Groft sprog (enheder)	14 (27,5 %)	35 (68,6 %)	2 (3,9 %)

Figur 17: Groft sprog i X Factor fordelt på typer

	X Factor 1	X Factor 2	X Factor 3
Groft sprog	<ul style="list-style-type: none"> - hold kæft mand (V) - skidegodt (V) - sparket dig i røven (V) - hold kæft de er mærkelige (V) - pisseligeglad (V) - hold kæft (V) - fandme (B) - snakker ad helvede til (B) - fuck (B) - sgu (B) - sgu (B) - det var lige godt satans (B) - kraftedemer (B) - sgu (B) - satemer (B) - fyr den for helvede af (B) - fandmer (B) - kraftedemer (B) - sgu (B) - gu har du talent (B) - edderfløjteme (B) - sgu (B) - nå for søren (M) - oh dearest (M) 	<ul style="list-style-type: none"> - skidegodt (V) - pakket dig væk i alt muligt crap (V) - sgu (B) - sgu (B) - sgu (B) - sgu (B) - eddermaneme (B) - for satan (B) - fandmer (B) - sgu (B) - fandme (B) - sgu (B) - sgu (B) - eddersprøjteme (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - skideflot (V) - hold kæft (V) - lort (V) - skidegodt (V) - skidegodt (V) - skidegodt (V) - lige godt satans (B) - fandenedeme (B) - sgu (B) - for helvede (B) - fandeme (B) - fuck (B) - sgu (B)

Figur 18: Anvendt groft sprog i X Factor

Mængden af groft sprog i X Factor udgør i alt 51 enheder, svarende til 0,4 enheder pr. minut eller ca. 1 eksempel på groft sprog hvert 2,5 minut. Dette må siges at være et forholdsvist højt antal forekomster af groft sprog når man tænker på at programmet sendes i primetime fredag aften lige

efter børneprogrammet Disney-sjov. Der er i genren ”underholdningsprogram” ikke lagt op til groft sprog, men selve konceptet i X Factor udgøres i høj grad af vurderinger, hvorfor det er naturligt at ekspressiviteten er dominerende. Sammenligner man mængden af groft sprog med en undersøgelse af groft sprog i tre generationers talesprog (Rathje 2008), er tallet fra X Factor dog ikke meget højt: I generationsundersøgelsen anvendtes i gennemsnit 0,3 bandeord pr. minut, og da ikke alle eksempler på groft sprog er taget med i generationsundersøgelsen, er tallet her nok lidt højere. Antallet af forekomster i X Factor (0,4 pr. minut) er derfor på niveau med almindeligt talesprog – men X Factor er altså i modsætning hertil et tv-program.

Ser man på typen af groft sprog er der ikke mange milde bandeord, kun 3,9 %. Det vulgære sprog (fx *skidegodt*, *hold kæft mand* og *pisseligelad*) som nok af mange vil blive regnet for at være det mest grove sprog, fylder til gengæld en hel del (27,5 %), og bandeord (fx *sgu*, *for satan* og *fandeme*) udgør 68,6 %.

Vil DR fastholde programmets ungdommelige og udtryksfulde image og dermed fastholde en målgruppe som denne profil tiltrækker, og mener DR at der bør være plads til høj grad af ekspressivitet i programmet, skal DR være tilbageholdende med at gribe ind i forhold til det grove sprog i X Factor. Mener DR, programmets sendetidspunkt taget i betragtning, at ekspressiviteten kan og bør komme til udtryk på anden vis end igennem groft sprog, kan der sættes ind over for det grove sprog ved at dommerpanelet gøres opmærksom på at antallet af bandeord og forekomster af vulgært sprog bør nedbringes. Dommerne står for 90 % af det grove sprog, deltagerne for 8 % og tv-værten har kun en enkelt forekomst, nemlig det milde udtryk ”nå, for søren”. Det vil derfor være dommerne der vil skulle ændre sprogbrug for at mindske mængden af groft sprog (fx ved at bruge alternative udtryk som *hold da op* i stedet for *hold kæft*, *vildt god* i stedet for *skidegod* og *for søren* i stedet for *for satan*). Det er så spørgsmålet om denne eventuelle sproglige indsats kan lade sig gøre i et liveprogram med dommere hentet ind udefra, og hvilken konsekvens denne indsats vil få for programmets image og målgruppe.

Opsamling X Factor

Undersøgelsen af sproget i X Factor har vist

- at den problematiske sprogbrug i programmet ikke er alarmerende når man tager genren i betragtning

- at der er en del engelske lån, som afspejler tilhørsforholdet til musikbranchen, og som skaber et ungdommeligt image, men som der kan sættes ind over for hvis det ikke ønskes at programmet skal have denne særlige profil – især vil en regulering af citatlån, kodeskift, tillægsord og udråbsord forandre sprogbrugen
- at der er forholdsmæssigt mange forekomster af groft sprog, særligt vulgært sprog og bandeord, som især anvendes af dommerpanelet – hvis en ændring af sprogbrugen ønskes, kan de ekspresive udtryk erstattes af formildende omskrivninger.

P5000

Potentielt problematisk sprogbrug

P5000 tilhører genren ”ungdomsradioprogram”. Genren er, som X Factors genre, karakteriseret ved uformelt sprogbrug, præget af dialog og høj grad af spontanitet. Programmet er dog yderligere et radioprogram hvilket betyder at der skal arbejdes mere med sproget for at levere den forventede underholdning. Desuden er der tale om en målgruppe som består af unge, hvilket lægger op til en højere grad af ungdommeligt sprog. Der er pga. disse genreforhold vide rammer for hvad programværten kan komme af sted med – og det gælder både engelske lån og bandeord, som begge regnes for ungdomssproglige træk, og de engelske lån bruges beviseligt mere af unge, jf. Rathje 2007. Det gælder sandsynligvis også problematisk sprogbrug, eftersom unge traditionelt ikke er dem der skriver læserbreve om sprogligt forfald, men måske går mere op i leg med sprog på bekostning af sproglig korrekthed.

Nedenfor følger den kvantitative analyse af problematisk sprogbrug i P5000 (i bilag 1 findes en mere detaljeret opgørelse, bl.a. fordelt på personer):

	P5000-1	P5000-2	P5000-3	I alt P5000
Potentielt problematisk sprogbrug (enheder)	9	13	7	29

Figur 19: Optælling af potentielt problematisk sprogbrug i P5000 (fordelt på antal enheder)

	P5000-1	P5000-2	P5000-3	I alt P5000
Potentielt problematisk	0,6 enheder pr. min.	0,9 enheder pr. min.	0,5 enheder pr. min.	0,7 enheder pr. min.

sprogbrug (enheder) pr. minut				
-------------------------------------	--	--	--	--

Figur 20: Potentielt problematisk sprogbrug i P5000 fordelt på minutter

	P5000-1	P5000-2	P5000-3
Potentielt problematisk sprogbrug	<p>- synes jeg du skal spidse ørerne (→ fast udtryk: spidse ører, jf. NDO og DDO)</p> <p>- vil du være dommer på om det her ligner? (→ ”være dommer på” findes ikke i NDO eller DDO eller Sprognævnets svarbase)</p> <p>- vi skal snakke udstyr (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling).</p> <p>- hans metode at blive ren (→ forholdsord: Der mangler et ”til” efter ”metode”)</p> <p>- du trækker lidt på den (→ det faste udtryk ”trække på det” i betydningen ’svare henholdende m.m.’ indeholder ”det” og ikke ”den”, jf. DDO)</p> <p>- når man begynder at skal vaskes (→ tempus: ”skal” bør være infinitiv ”skulle”)</p> <p>- så er den [kroppen]</p>	<p>- snakke gadgets (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling)</p> <p>- snakke gadgets (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling)</p> <p>- snakke gadgets (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling)</p> <p>- snakke noget som interesserer MV (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling)</p> <p>- dårlig tålmodighed med (→ ej NDO el. DDO)</p> <p>- dårlig tålmodighed med (→ ej NDO el. DDO)</p> <p>- jeg har en løsning til det her (→ forholdsord: ”løsning på” eller ”løsning af”, jf. DDO)</p> <p>- snakker vi en stilet? (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO,</p>	<p>- det har vokset og vokset (→ hjælpeudsagnsord: ”være” i stedet for ”have”, jf. DDO)</p> <p>- hvad var det faktisk vi skal lave (→ biord: ”egentlig” i stedet for ”faktisk”, jf. DDO).</p> <p>- vi snakker to kilo (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling)</p> <p>- de var bare for uvenner (→ ”for” (som biord) + substantiv er ej i DDO).</p> <p>- [læbepromade] (→ udtale: [læbepomade], jf. DDO og Udtaleordbogen)</p> <p>- står slet ikke til måls med (→ kontamination: stå mål med og sparke/kaste til måls, jf. DDO)</p> <p>- hvorfor en krig (→ stedord: ”hvilken” eller ”hvad for”).</p>

	<p>helt åben og imødekommende for bakterier (→ ”for” kan ikke bruges alene efter hverken ”åben” eller ”imødekommende”. I stedet bruges ”over for”, bortset fra ”åben” i betydningen ’modtagelig og lydhør’, jf. DDO. → ”åben” kan betyde ’frimodig’, ’åbenhjertig’, ’fordomsfri’ og ’modtagelig’ og ”imødekommende” betyder ’villig til at indfri nogens krav eller ønske’ eller ’som udviser interesse, venlighed eller hjælpsomhed’, jf. DDO – ingen af disse betydninger passer til sammenhængen)</p> <p>- kroppen går i mere eller mindre chok (→ ordstilling: ”kroppen går mere eller mindre i chok”)</p>	<p>men i Sprognævnets ordsamling)</p> <p>- et ord jeg sjældent lægger i munden (→ kontamination: ”lægge nogen noget i munden” og ”tage noget i sin mund”, jf. DDO)</p> <p>- er der nogen af jer der har principper mod at klippe (→ ej NDO el. DDO)</p> <p>- mit tip for at gøre jer alle sundere (→ ej NDO el. DDO)</p> <p>- hvor vil du helst bo hvis du kan selv bestemme (→ syntaks: omvendt ordstilling)</p> <p>- [penge] (→ udtale: [pænge], jf. DDO og Udtaleordbogen).</p>	
--	--	--	--

Figur 21: Den anvendte potentielt problematiske sprogbrug i P5000

Forventningen om at der ville være et højere antal forekomster af problematisk sprogbrug i P5000 end i de øvrige analyserede mundtlige produktioner, er blevet bekræftet: Der er næsten dobbelt så mange forekomster i P5000 (0,7 pr. minut) som i TV AVISEN (0,3 pr. minut) og X Factor (0,3 pr. minut). Fraregner man dog udtrykket ”snakke noget”, fx ”snakke udstyr” (6 forekomster), som egentlig bare er et slangudtryk, er antallet af forekomster nede på 22, hvilket svarer til 0,5 pr. minut. Antallet af sproglige fejl i P5000 er altså ikke alarmerende – især ikke når man tager genre, målgruppe og produktionsbetingelser i betragtning. Da der ikke er noget mønster i hvem der laver fejlene, eller hvilken type fejl der er tale om, bekræftes det at der i højere grad er tale om

konsekvenser af genre/produktion, og det er derfor også vanskeligt at pege på hvor der præcist kan sættes ind med en eventuel sproglig indsats. Det skal også bemærkes at de tre unge værter trods alt er så sprogbevidste at da en af værterne udtaler *læbepomade* ”læbepromade”, bliver der drillet og gjort grin med vedkommende. Alting er altså ikke sprogligt tilladt blandt de unge.

Engelske lån

De anvendte engelske lån i P5000 og en kvantitativ opgørelse heraf kan ses i de nedenstående figurer:

	P5000-1	P5000-2	P5000-3	I alt P5000
Engelske lån (ord)	11	77	28	116

Figur 22: Optælling af engelske lån i P5000 (fordelt på antal ord)

	P5000-1	P5000-2	P5000-3	I alt P5000
Engelske lån (ord) pr. minut	0,8 ord pr. min.	5,4 ord pr. min.	2,0 ord pr. min.	2,7 ord pr. min.

Figur 23: Engelske lån i P5000 fordelt på minutter

	Blandingslån	Direkte lån	Citatlån	Kodeskift
Engelske lån (ord)	13 (11 %)	49 (42 %)	16 (14 %)	38 (33 %)

Figur 24: Engelske lån i P5000 fordelt på låntype

	P5000-1	P5000-2	P5000-3
Engelske lån	<ul style="list-style-type: none"> - det vil AB fikse (direkte lån, 1951) - fuck det (direkte lån, 1990) - det er kroppen slet ikke gearet til (direkte lån, 1958) - yes (direkte lån, 1989) - what (direkte lån, 2001, ordsamlingen) - en masse gear med (direkte lån, 1983) - megapixels (direkte lån, 1991) - megapixels (direkte 	<ul style="list-style-type: none"> - zooome (direkte lån, 1962) - gadgetmagasin (direkte lån, 2006, ordsamlingen) - gadgetmagasin (direkte lån, 1963) - gadgets (direkte lån, 2006, ordsamlingen) - gadgets (direkte lån, 2006, ordsamlingen) - gadgets (direkte lån, 2006, ordsamlingen) - gadgets (direkte lån, 2006, ordsamlingen) - piercinger (direkte lån, 1992) - no way (direkte lån, 	<ul style="list-style-type: none"> - backstage (direkte lån, 1983) - colaer (direkte lån, 1958) - colaer (direkte lån, 1958) - ever (direkte lån, 2002, ordsamlingen) - bitch fight (direkte lån, bitch 1993) - metroseksuel (direkte lån, 2002) - stand-up (direkte lån, 1989) - comedy (direkte lån, 1975)

	<p>lån, 1971)</p> <p>- plastikkirurg (blandingslån, plastik 1945)</p> <p>- vi har alle sammen brug for sådan en pick me up her mandag (kodeskift)</p>	<p>1994, ordsamlingen)</p> <p>- afterparties (direkte lån, 2001, ordsamlingen)</p> <p>- quiz (direkte lån, 1952)</p> <p>- yes (direkte lån, 1989)</p> <p>- trend (direkte lån, 1965)</p> <p>- video (direkte lån, 1969)</p> <p>- afterparties (direkte lån, 2001, ordsamlingen)</p> <p>- quizzer (direkte lån, 1952)</p> <p>- video (direkte lån, 1969)</p> <p>- what (direkte lån, 2001, ordsamlingen)</p> <p>- hot (direkte lån, 1994)</p> <p>- det bedste ever (direkte lån, 2002, ordsamlingen)</p> <p>- chiller (direkte lån, 1992)</p> <p>- det er fucking løgn (direkte lån, 1990)</p> <p>- hits (direkte lån, 1961)</p> <p>- tjek (direkte lån, vb., 1949)</p> <p>- megapixel (direkte lån, 1991)</p> <p>- megapixel (direkte lån, 1971)</p> <p>- megapixel (direkte lån, 1991)</p> <p>- megapixel (direkte lån, 1971)</p> <p>- zoom ind (blandingslån, zoome 1962)</p> <p>- videokamera (blandingslån, video</p>	<p>- nåmen fuck it (direkte lån, 2005, ordsamlingen)</p> <p>- backstage (direkte lån, 1983)</p> <p>- backstage (direkte lån, 1983)</p> <p>- jukeboks (direkte lån, 1955)</p> <p>- magasin (direkte lån, 1963)</p> <p>- hits (direkte lån, 1961)</p> <p>- tjek (direkte lån, vb., 1949)</p> <p>- line op (blandingslån, line 1946)</p> <p>- tv-koncepter (blandingslån, tv 1952)</p> <p>- megakrukke (blandingslån, mega 1971)</p> <p>- stand-up-show (blandingslån, stand-up 1989)</p> <p>- megahyggeligt (blandingslån, mega 1971)</p> <p>- bitch fight (citatlån)</p> <p>- Paris and Nicole (citatlån)</p> <p>- Paris and Nicole (citatlån)</p> <p>- there's no fucking way jeg går på (kodeskift)</p> <p>- den var for real (kodeskift)</p>
--	---	--	---

		<p>1969)</p> <ul style="list-style-type: none"> - stripperskoen (blandingslån, stripper 1960) - stripperskoen (blandingslån, stripper 1960) - Hjørring-style (blandingslån, style 1994, ordsamlingen) - videoptagekamera (1969, blandingslån) - stripperskoen (blandingslån, stripper 1960) - gadgetdimser (blandingslån, gadget 2006, ordsamlingen) <ul style="list-style-type: none"> - oatmeal (citatlån) - clear (citatlån) - banana oatmeal (citatlån) - banana oatmeal (citatlån) - oatmeal (citatlån) - oatmeal (citatlån) - oatmeal (citatlån) - oatmealen (citatlån) - brown sugar (citatlån) - baby (citatlån) <ul style="list-style-type: none"> - sleep with your colleagues with bananas (kodeskift) - coworker bangbang (kodeskift) - Hollywood style of course (kodeskift) - on the roof of a building (kodeskift) - you are sexy and slinky with an edge (kodeskift) - I like that (kodeskift) 	
--	--	--	--

Figur 25: Anvendte engelske lån i P5000

P5000-udsendelserne indeholder i alt 116 engelske lån, hvilket svarer til 2,7 ord pr. minut. Til sammenligning er dette antal næsten 7 gange så højt som i TV AVISEN (0,4 ord pr. minut) og næsten dobbelt så højt som i X Factor (1,5 ord pr. minut). I den generationsundersøgelse vi tidligere har refereret til (Rathje 2008), anvendte unge i samtale med andre unge 0,3 engelske lån pr. minut⁵. Her skal der så tages forbehold for at disse unge, til forskel fra de unge i P5000, ikke kender hinanden, og at blandingslån ikke er talt med. Men selv når man tager disse forbehold, kommer antallet af engelske lån i radioprogrammet P5000 ikke i nærheden af mængden af engelske lån i almindelige samtaler mellem unge: Antallet af engelske lån i P5000 er stadig meget højt.

Der er dog en bemærkelsesværdig spredning i P5000-resultaterne: Det ene program (P5000-1) indeholder kun 0,8 lån pr. minut, mens et andet program (P5000-2) indeholder hele 5,4 engelske lån pr. minut. I det program som indeholder det meget høje antal engelske lån, indgår hele 2 samtaleemner som genererer voldsomt mange engelske lån, nemlig en samtale om en quiz på Facebook, som muligvis har været engelsksproget i udgangspunktet, og en samtale om en af værternes USA-rejse, der blandt andet bød på såkaldt *oatmeal* (dvs. havregrød). Det ændrer ikke på resultatet, nemlig at der gennemsnitligt er mange engelske lån i udsendelserne, men det peger på at samtaleemnerne kan generere flere eller færre engelske lån.

Samtaleemnerne kan også ses afspejlet i den top-5 vi har lavet, over de mest populære engelske lån i P5000:

1. <i>oatmeal</i>	(7 forekomster)
2. <i>mega-</i>	(5 forekomster)
<i>gadget</i>	(5 forekomster)
4. <i>video</i>	(4 forekomster)
5. <i>stripper</i>	(3 forekomster)
<i>backstage</i>	(3 forekomster)
<i>pixel</i>	(3 forekomster)
<i>banana</i>	(3 forekomster)

Tabel 3: Top-5 over de mest anvendte engelske lån i P5000

Oatmeal og *banana* stammer fra samtalen om havregrød i USA, *stripper* fra samtalen om facebook-quizzen, mens *gadget*, *video* og *pixel* er lån som er direkte affødt af faste indslag i programmerne. *Mega-* er ligesom i X Factor et hyppigt forstærkende tillægsord. Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt så mange *forskellige* lån der er i P5000, hvilket også kan aflæses i top-5-listen, i og med at det mest

⁵ For sammenlignelighedens skyld er der kun talt lån med fra efter 1945.

frekvente lån kun bruges 7 gange. Der er altså ikke bestemte ord man kunne sætte ind over for; det er en mere overordnet sag med de engelske lån.

De engelske låns dominerende rolle i ungdomsprogrammet kan også aflæses i typen af lån: Citatlån (fx *clear* og *banana oatmeal*) og kodeskift (fx ”I like that” og ”There’s no fucking way jeg går på”) udgør samlet set 47 %. Disse lån er som nævnt dem der er mindst etablerede i dansk, og derfor sikkert dem der opleves som mest fremmede. Til sammenligning var der ingen forekomster af disse typer lån i TV AVISEN, mens der kun var 14 % i X Factor.

Engelske lån er altså en væsentlig bestanddel af ungdomsradioprogrammet P5000. Men engelsk bruges generelt mere af unge end af andre generationer (jf. Rathje 2007), så spørgsmålet er om DR ønsker at ændre denne ungdomsprofil i et ungdomsprogram. Hvis det er tilfældet, kan en sproglig indsats være fokuseret på citatlån, kodeskift og emner som genererer engelske lån. Men eftersom lånene er fordelt på mange forskellige ord, ville en sproglig indsats på dette område nok skulle være mere grundlæggende.

Slutteligt er det værd at bemærke at der internt blandt værterne i programmet udøves en form for censur, i og med at anvendelsen af *oatmeal* af de andre værter bliver rettet til *havregrød*, og *brown sugar* til *puddersukker/rørsukker*. Der er altså for de unge en grænse for hvilke engelske udtryk man kan bruge.

Groft sprog

Opgørelsen af groft sprog i P5000 følger nedenfor:

	P5000-1	P5000-2	P5000-3	I alt P5000
Groft sprog (enheder)	11	15	9	35

Figur 26: Optælling af groft sprog i P5000 (fordelt på antal ord)

	Vulgært sprog	Bandeord	Milde bandeord
Groft sprog (enheder)	12 (34,3 %)	15 (42,9 %)	8 (22,9 %)

Figur 27: Groft sprog i P5000 fordelt på typer

	P5000-1	P5000-2	P5000-3	I alt P5000
Groft sprog (enheder) pr. minut	0,8 enheder pr. min.	1,1 enheder pr. min.	0,6 enheder pr. min.	0,8 enheder pr. min.

Figur 28: Groft sprog i P5000 fordelt på minutter

	P5000-1	P5000-2	P5000-3
Groft sprog	<ul style="list-style-type: none"> - kneppe (V) - patterne (V) - bolle (V) - sgu (B) - sgu (B) - fuck det (1990, B) - fandme (B) - fy for helvede altså (B) - eddermaneme (B) - for guds skyld (M) - for gud ved hvilken gang (M) 	<ul style="list-style-type: none"> - røvhøjde (V) - røvhøjde (V) - patter (V) - kæft hvor er det vanvittigt (V) - fandme tarveligt (B) - det er fucking løgn (1990, B) - skide kat (B) - sgu (B) - kraftedeme (B) - åh gud (M) - bevares (M) - åh gud (M) - gud er det vandtæt (M) - gud den er grøn (M) - gud hvor smart (M) 	<ul style="list-style-type: none"> - skide på USA (V) - det var noget rigtig lort (V) - et kussehår-agtigt tæt på (V) - røvhøjde (V) - røvhøjde (V) - nåmen fuck it (B) - there's no fucking way jeg går på (fucking 1990, B) - fandme (B) - for helvede (B)

Figur 29: Anvendt groft sprog i P5000

Det grove sprog i P5000 tæller 35 forekomster, som svarer til 0,8 enheder pr. minut eller næsten 1 enhed i minuttet. Det er det dobbelte antal forekomster i forhold til i X Factor (0,4), men til gengæld er der en større andel (22,9 %) såkaldt milde bandeord (fx *åh gud* og *bevares*) som de færreste sikkert oplever som bandeord. Frasorteres disse milde bandeord i opgørelsen, er antallet nede på 0,6 enheder pr. minut. Til sammenligning bruger de unge i samtaler med andre unge i den nævnte generationsundersøgelse (Rathje 2008) 0,5 bandeord pr. minut (inkl. milde bandeord). Da dette tal er uden alle forekomster af vulgære udtryk (*hold kæft* er fx ikke med), kommer tallet fra generationsundersøgelsen sandsynligvis tæt på de 0,8 enheder af groft sprog som bruges i P5000. Med andre ord svarer brugen af groft sprog i P5000 sandsynligvis udmærket til hvor meget groft sprog der er i almindelige ungdomssamtaler. Om DR så ønsker at det skal forholde sig sådan, er en anden sag.

P5000 indeholder en hel del vulgære udtryk (34,3 % af det grove sprog) der som nævnt nok er den kategori der opleves som det mest grove sprog. Ønsker DR at forandre sprogbrugen i P5000 mht. groft sprog, kan der altså dels sættes ind hvad mængden af groft sprog angår, dels hvad typen angår: De vulgære udtryk kan eventuelt transformeres til milde bandeord eller andre ekspressive udtryk. Men det grove sprog i P5000 afspejler unges grove sprog i

almindelige samtaler, og dette må DR have in mente i overvejelserne af om det sproglige udtryk i programmet skal ændres, indberegnede de konsekvenser en sådan sproglig ændring kan have for tiltrækningen af målgruppen.

Opsamling P5000

Analysen af P5000 har vist

- at mængden af problematisk sprogbrug ikke er alarmerende når genren tages i betragtning
- at antallet af engelske lån er højt, hvilket sandsynligvis appellerer til den unge målgruppe, men hvis antallet af lån ønskes at blive nedbragt, kan det ske ved at fokusere på citatlån, kodeskift og emner der genererer engelske lån
- at mængden af groft sprog ikke er alarmerende når man ser på genren, og når man sammenligner med hvad unge uden for medierne bruger. Ønskes alligevel en sproglig indsats på området, kan det ske ved at værterne bruger milde bandeord og andre ekspressive udtryk end de vulgære ord og de kraftige bandeord.

Opsamling af undersøgelsen af det mundtlige sprog

Analyseresultaterne af den mundtlige del af DR's produktioner er nu videreformidlet. Vi mener ikke at der er store sproglige problemer i de analyserede programmer fordi sproget gennemgående passer til den genre det bruges i. Hvis en sproglig indsats i de analyserede programmer ønskes, vil det være mest formålstjenligt at fokusere på problematisk sprogbrug i TV AVISEN (pga. genren), groft sprog i X Factor (pga. sendetidspunktet) og engelske lån i P5000 (pga. mængden) – hele tiden må en eventuel sproglig indsats dog sammenholdes med de målgrupper man ønsker at tiltrække.

Undersøgelsen af det skriftlige sprog

Nedenfor følger undersøgelsen af de skriftsproglige produktioner, nemlig dr.dk og Tekst-TV. I det ovenstående afsnit om undersøgelsen af det mundtlige sprog blev hver DR-produktion analyseret for sig (for de relevante sproglige træk). I det nedenstående afsnit om de skriftsproglige analyseresultater vil hvert sproglige træk omvendt være overskriften for de undersøgte produktioner. Denne forskel på afsnittenes struktur skyldes at genreforskellen er mindre markant i de skriftsproglige genrer end i de talesproglige. Det gjorde det mindre oplagt at behandle genrerne hver for sig.

Engelske lån

De engelske låneord er i den skriftsproglige undersøgelse identificeret på grundlag af lister. Disse lister kan genereres på grundlag af forskellige kilder. Antallet af ”kandidater” angiver antallet af ord der angives som engelske låneord i de tre kilder.

- Den Danske Ordbog (DDO) (dansk fra 1950-2003) (2146 kandidater)
- Nye ord i dansk (NOID) (nye ord i dansk fra 1955 og frem) (3300 kandidater)
- Sprognævnets ordsamling (1955-2009) (ca. 12.000 kandidater).

På grund af den relativt korte tid der var til rådighed, blev den korteste liste, listen fra DDO, brugt som udgangspunkt. Dvs. at der kan være engelske lån i materialet der ikke optræder på DDO-listen, og som derfor ikke dukker op ved søgningerne. Det kan fx gælde meget nye lån eller lån der er så sjældne, at de ikke er taget med i ordbogen. For delvist at kompensere for disse mulige mangler blev der desuden søgt efter engelske låneord der blev identificeret af Marianne Rathje i forbindelse med hendes ph.d.-afhandling (Rathje 2008), og de engelske låneord vi stødte på i analyserne af TV AVISEN, X Factor og P5000.

Dr.dk

En søgning på de relevante kandidater med udgangspunkt i listen fra DDO suppleret med lån fra Rathje 2008 og diverse lån fra TV AVISEN, X Factor og P5000 (inkl. en manuel gennemgang af data hvor dubletter og ord der ikke lever op til kriterierne for låneord, blev sorteret fra) gav følgende resultater (bemærk at der er tale om antal *ordforekomster*, dvs. der indgår fx 6 eksempler på *computer* osv.).

- Samlet er der 153 eksempler på engelske lån ud af de 57.509 ord i materialet. Dvs. 0,27 % af ordene i materialet fra dr.dk udgøres af engelske lån.
- Der er 95 direkte lån, dvs. 0,17 % af ordene i materialet fra dr.dk udgøres af direkte engelske lån.
- Der er 58 blandingslån lån, dvs. 0,1 % af ordene i materialet udgøres af blandingslån.

Tekst-TV

En søgning på de relevante kandidater med udgangspunkt i listen (inkl. en manuel gennemgang) gav følgende resultater.

- Samlet er der 2 eksempler på engelske lån ud af de 4783 ord i materialet. Dvs. 0,04 % af ordene i materialet fra dr.dk udgøres af engelske lån.
- Begge ord er blandingslån.

Opsamling: engelske lån i dr.dk og Tekst-TV

- Samlet set udgør antallet af engelske lån i de to kilder 0,25 % (dvs. 155 ord ud af 62.292)
- De direkte lån alene tegner sig for 0,15 %
- Blandingslånene alene tegner sig for 0,1 %

Ord	Antal	Datering	Direkte lån/blandingslån
Bachelor	1	1965	Direkte lån
Basketball	2	1952	Direkte lån
Betablokker	2	1978	Direkte lån
Brand	1	1999	Direkte lån
Brande	1	1995	Direkte lån
Businessclass	3	1980	Direkte lån
Computer	6	1959	Direkte lån
Computervirus	1	1988	Direkte lån
Cyberspace	1	1991	Direkte lån
Dna	5	1984	Direkte lån
E-mail	4	1992	Direkte lån
Exitpoll	3	1995	Direkte lån
Festival	1	1949	Direkte lån
Fil	1	1962	Direkte lån
Frustreret	1	1954	Direkte lån

Happening	1	1963	Direkte lån
Headhunte	1	1983	Direkte lån
Hiv	1	1987	Direkte lån
Hotline	1	1973	Direkte lån
Image	7	1963	Direkte lån
Internet	7	1993	Direkte lån
Islamist	4	1991	Direkte lån
It	1	1991	Direkte lån
Mobil	5	1993	Direkte lån
Mobiltelefon	1	1978	Direkte lån
Outsourcing	6	1993	Direkte lån
Overkill	1	1972	Direkte lån
Pc	1	1994	Direkte lån
Pophit	2 (der er kun en forekomst, men hvert sammensætningsled tæller selvstændigt)	1960 (pop) 1961 (hit)	Direkte lån
Pusher	1	1968	Direkte lån
Respons	1	1963	Direkte lån
Rock	1	1960	Direkte lån
Sensor	2	1975	Direkte lån
Smoothie	1	1998	Direkte lån
Sms	3	1994	Direkte lån
Sniffe	1	1964	Direkte lån
Spammail	2 (der er kun en forekomst, men hvert sammensætningsled tæller selvstændigt)	1997 (spam) 1990 (mail)	Direkte lån
Spammer	1	1997	Direkte lån

Spotte	2	1973	Direkte lån
Spraye	1	1973	Direkte lån
Stationcar	1	1950	Direkte lån
Supermarked	1	1951	Direkte lån
Systemisk	1	1953	Direkte lån
Teenager	2	1951	Direkte lån
Tjekke	2	1949	Direkte lån
Bandehotline	2	1973	Blandingslån
Basket	4	1951	Blandingslån
Basketkurv	1	1951	Blandingslån
Booket op	1	1952	Blandingslån
Borgerservice	1	1967	Blandingslån
Covernummer	1	2000	Blandingslån
Cykelpendleroute	1	1974	Blandingslån
Discountpris	1	1977	Blandingslån
Dna-test	1	1984	Blandingslån
Face to face-samtale	1	1993	Blandingslån
Fildeler	2	1962	Blandingslån
Fildeling	3	1962	Blandingslån
Geare ned	1	1965	Blandingslån
Hiv-inficeret	1	1987	Blandingslån
Hiv-smittet	3	1987	Blandingslån
Imageanalyse	1	1963	Blandingslån
Internetfirma	1	1993	Blandingslån
Internetudgave	2	1993	Blandingslån
Jobcenter	8	1955	Blandingslån
Kæmpehit	1	1961	Blandingslån
Leasingselskab	1	1964	Blandingslån
Marketingdirektør	1	1960	Blandingslån
Mediestunt	1	1966	Blandingslån
No go-område	1	1997	Blandingslån

Outsourcingvirksomhed	2	1993	Blandingslån
Ph.d.-studerende	1	1988	Blandingslån
Popprinsesse	1	1960	Blandingslån
Public service-krav	1	1984	Blandingslån
Rapmetalgruppen	2 (der er kun en forekomst, men hvert sammensætningsled tæller selvstændigt)	1983 (rap) 1990 (metal (formentlig af death metal))	Blandingslån
Rockertyper	1	1964	Blandingslån
Science fiction-film	2	1952	Blandingslån
Sms-besked	1	1994	Blandingslån
Småpusher	1	1968	Blandingslån
Softwareingeniør	1	1966	Blandingslån
Tankskib	1	1968	Blandingslån
Tankstation	1	1964	Blandingslån
Tæningscenter	1	1955	Blandingslån
Videoovervågning	1	1969	Blandingslån
I alt	153		

Figur 30: Oversigt over direkte lån og blandingslån i materialet fra dr.dk

Af de i alt 153 engelske lån er 95 direkte lån, 58 er blandingslån.

Ord	Antal	Datering	Direkte lån/blandingslån
Holocaustbenægter	1	1957	Blandingslån
Internetfirma	1	1993	Blandingslån
I alt	2		

Figur 31: Oversigt over direkte lån og blandingslån i materialet fra Tekst-TV

Sammensatte navneord – ét eller to ord?

Det må understreges at undersøgelsen *ikke* viser noget om evt. fejl i forbindelse med andre sammensætninger end dem der består af to navneord.

Undersøgelsen er lavet ved at opmærke teksterne, dvs. der er ved hvert enkelt ord i teksterne, vha. et særligt program, anført ordklasse. For at identificere navneord der burde være skrevet i et ord, er der søgt på to navneord der står lige ved siden af hinanden (fx *hus køb* i stedet for *huskøb*). Der er set bort fra navne da man principielt kan stave navne som man vil. Derfor er fx er navnet TV AVISEN, der ifølge Retskrivningsordbogens retskrivningsregler burde skrives TV-AVISEN, ikke talt som en fejl.

Dr.dk

Søgningen på sammensatte navneord på dr.dk gav 932 hits der er gennemgået manuelt. Ud af de 932 hits er der 15 tilfælde hvor navneord fejlagtigt ikke er skrevet sammen. I alt indgår der 13.928 navneord i materialet fra dr.dk, dvs. fejlen forekommer i 0,1 % af navneordene og er således meget sjælden. (Det ville være mere hensigtsmæssigt at angive fejlprocenten i forhold til det samlede antal af *sammensatte* navneord, men det lader sig af tekniske grunde ikke gøre).

Fejl i materialet fra dr.dk

1. hash handel (→ hashhandel, Retskrivningsreglerne § 18.1)
2. vidne udsagn (→ vidneudsagn, Retskrivningsreglerne § 18.1)
3. street basket (→ streetbasket, Retskrivningsreglerne § 18.1)
4. Berlingske regnskab (→ Berlingskeregnskab, Retskrivningsreglerne § 18.4)
5. basis legoklodser (→ basislegoklodser, Retskrivningsreglerne § 18.1)
6. Influenzavaccine garanti (→ Influenzavaccinegaranti, Retskrivningsreglerne § 18.1)
7. CO2 udslip (→ CO2-udslip, Retskrivningsreglerne § 57.4)
8. Dusk og Bomholt show (→ Dusk og Bomholt-show, Retskrivningsreglerne § 57.7 (a))
9. Science fiction film (→ Science fiction-film, Retskrivningsreglerne § 57.7 (a))
10. Science fiction film (→ Science fiction-film, Retskrivningsreglerne § 57.7 (a))
11. maj tale (→ 1 maj-tale, Retskrivningsreglerne § 57.7 (a))
12. maj tale (→ 1 maj-tale, Retskrivningsreglerne § 57.7 (a))
13. Blågårds Plads Gruppen (→ Blågårds Plads-Gruppen, Retskrivningsreglerne § 57.7

(a)

14. 9 mm kugle (→ 9-mm-kugle eller 9-mm kugle, Retskrivningsreglerne § 19.4)

15. Top gangster (→ topgangster, Retskrivningsreglerne § 19.3)

Metoden der er benyttet ved de skriftsproglige analyser, er behæftet med en vis usikkerhed fordi programmet der skal markere navneord som navneord (jf. beskrivelsen ovenfor), ikke er fejlfrit. Derfor er det ikke alle navneord der markeres som navneord af programmet, mens andre ord fejlagtigt registreres som navneord.

Den manuelle gennemlæsning (se nærmere i afsnittet om analysen af diverse sprogfejl) rykker imidlertid ikke ved resultatet. Vi fandt således ikke fejl på sær- og sammenskrivninger i forbindelse med denne delanalyse, og det peger – sammen med den elektroniske analyse – på at fejlagtige særskrivninger af navneord er sjældne.

Tekst-TV

Søgningen på sammensatte navneord på Tekst-TV gav 209 hits der er gennemgået manuelt. Ud af de 209 hits er der 1 enkelt tilfælde hvor navneordet fejlagtigt ikke er skrevet sammen (i alt indgår der 1380 navneord i materialet fra dr.dk, dvs. fejlen forekommer i 0,07 % af navneordene og er således meget sjælden).

Fejl i materialet fra Tekst-TV

1. 1. MAJ PROTESTER (→ 1. MAJ-PROTESTER, Retskrivningsreglerne § 57.7 (a))

Som beskrevet ovenfor (under resultaterne for dr.dk) er metoden behæftet med en vis usikkerhed.

Den manuelle gennemlæsning (se nærmere i afsnittet om analysen af diverse sprogfejl) rykker imidlertid ikke ved resultatet. Vi fandt således ikke fejl på sær- og sammenskrivninger i forbindelse med denne delanalyse, og det peger – sammen med den elektroniske analyse – på at særskrivning af navneord er sjælden.

Opsamling: sammensatte navneord i dr.dk og Tekst-TV

- Hvad angår sammensatte navneord er fejlen ganske sjælden. Samlet set er der fejl i 16 tilfælde ud af de i alt 15.308 navneord der indgår i materialet. Omregnet til procent vil det sige at der er fejl i 0,1 % af navneordene.

Diverse småord – et eller flere ord?

Et andet område der ofte volder problemer i forbindelse med sær- og sammenskrivning, er en række småord. De fleste af de småord der er undersøgt her, er identificeret på grundlag af *Politikens Håndbog i Nudansk* (s. 159-162).

Nogle ordforbindelser skal skrives i flere ord, men skrives ofte i et ord. Stavemåden af følgende ord er undersøgt i materialet fra dr.dk og Tekst-TV:

Ord der skal skrives i flere ord		
A conto	Hvor længe	I øvrigt
Af sted	Hvor mange	Langs med
Alle sammen	Hvor meget	Lige meget
Alt sammen	Hvor som helst	Nogen som helst
Desto mindre	I aften	Når som helst
For længst	I alt	Om bord
For nylig	I dag	På ny
For så vidt	I færd med	Rundt om
For øvrigt	I gang	Slet ikke
Frem for	I går	Som helst
Fuldt ud	I hvert fald	Som om
Heller ikke	Ikke desto mindre	Stort set
Hen ad	Ikke engang	Så længe
Hen imod	I morgen	Så snart
Hen ved	Ingen som helst	Såvel som
Hvad enten	Ingen vegne	Så vidt
Hvad som helst	I sinde	Til dels
Hvem som helst	I stand til	Til kende

Hver anden	I stedet for	Til leje
Hvilken som helst	I stykker	Til sidst
		Til stede
		Ved lige

Dr.dk - ord der skal skrives i flere ord

Ordene i denne gruppe anvendes i 252 tilfælde i materialet. I alle tilfælde staves ordene korrekt.

Tekst-TV - ord der skal skrives i flere ord

Ordene i denne gruppe anvendes 25 gange. I alle tilfælde staves de korrekt.

Nogle ordforbindelser skal skrives i et ord, men skrives ofte i flere ord. Stavemåden af følgende ord er undersøgt i materialet fra dr.dk og Tekst-TV:

Ord der skal skrives i et ord		
alting	hvorvidt	nogenlunde
apropos	ifølge	omkuld
bagud	imens	overalt
bagude	imod	overhovedet
derimod	indtil	proforma
dermed	itu	såfremt
derudover	langt fra	tillige
forneden	ligesom	tilovers
foroven	ligesådan	tilsammen
førend	medmindre	tværtimod
hvorimod	minsandten	underhånden
		vistnok

Dr.dk - ord der skal skrives i et ord

Ordene i denne gruppe anvendes i 192 tilfælde. I 19 tilfælde, dvs. i 9,9 % af tilfældene, er ordene stavet forkert. Det drejer sig om ordene *i følge* (→ *ifølge* som forholdsord) og *langt fra* (→ *langtfra* som biord), *lige som* (→ *ligesom* som bindeord), *til sammen* (→ *tilsammen*).

Fejl i materialet fra dr.dk

1. Og det er - noget usædvanligt for en top gangster - noget han **i følge** politiet selv udfører.
2. **I følge** anklageskriftet så skærer Store A sine ofre i kenderne, hvis ikke de betaler til tiden.
3. Det er altså **i følge** myndighederne de to - Store A og Lille A - der er Hells Angels modpart i den igangværende bandekonflikt.
4. De to dansk/marokkanske brødre er **i følge** kilder dem der svinger taktstokken på Blågårdsplads.
5. **I følge** politiet er det hans lillebror den 30 årige Lille A der kører forretningen videre i storebrorens fraværd.
6. **I følge** DRs undersøgelse, Din muslimske nabo, som Capacent har foretaget, kommer 60 procent af muslimerne i Danmark aldrig eller kun ved højtider ved i moskeen.
7. **I følge** tv2nord.dk's oplysninger kontaktede manden sygehuset, og blev i første omgang bedt om at kontakte sin egen praktiserende læge.
8. Og når den tiltalte så oven i købet er den mand der **i følge** politiet styrer indvandrerbanden Blågårds Plads Gruppen, ja så vil både sikkerheden og interessen omkring sagen være enorm.
9. **I følge** Ignazio Howaniak forklaring beder Store A om "nogle stærke folk til forfaldende arbejde"
10. Det gør Store A fordi han ved at IG har god kontakt til den polske mafia og fordi Store A **i følge** politiet vil have ryddet nogle af sine konkurrenter inden for hash-kriminalitet i København af vejen.
11. Manden havde **i følge** myndighederne udhulet appelsinerne, hvorefter han havde erstattet indholdet med kokain.
12. For **i følge** Beredskabsstyrelsen bliver der tale om et hundehotel med enestående

faciliteter for de overnattende firbenede gæster.

13. Varslingen om massefyring i Lem og andre steder i den danske Vestas-koncern kom **langt fra** uventet i det vestjyske.
 14. Formanden for Danske Regioner Bent Hansen (S) er **langt fra** enig i sundhedsminister Jakob Axel Nielsens beskyldninger om, at regionerne sløser, når psykisk syge kriminelle skal udskrives:
 15. Indtjeningen fra disse job var **langt fra** nok til at opretholde den luksuriøse livsstil, mente anklagemyndigheden.
 16. Danske Banks image er **langt fra** så godt, som det har været, skriver Berlingske Tidende.
 17. SF's formand, Villy Søvndal, slår fast, at Tyrkiet skal vurderes **lige som** alle andre ansøgerlande.
 18. I 2008 - hvor organisationerne indberettede fradraget - fik 250.000 personer skattefradrag på **til sammen** 635 millioner kroner.
 19. I 2008 - hvor organisationerne indberettede fradraget - fik 250.000 personer skattefradrag på **til sammen** 635 millioner kroner.
-

Tekst-TV - ord der skal skrives i et ord

Ordene i denne gruppe anvendes i alt 13 gange. I et enkelt tilfælde, dvs. i 7,7 % af tilfældene, er ordet stavet forkert.

Fejl i materialet fra Tekst-TV

1. Manden havde **i følge** myndighederne udhulet appelsinerne, hvorefter han havde erstattet indholdet med kokain.
-

Der findes også en gruppe af ord som skrives i to ord når de har en styrelse, i et ord når de ikke har en styrelse. Sammenlign fx:

- De går udenfor
- De går uden for huset (*huset* er styrelse, derfor skrives uden for i to ord)

Det bør bemærkes at reglerne for hvordan en række af disse forbindelser skrives, vil blive ændret i den næste Retskrivningsordbog (der udkommer i 2011). Det vil sandsynligvis blive sådan at de hyppigste forbindelser altid skal skrives i et ord, dvs. reglerne vil blive forenklet hvilket formentlig vil føre til færre fejl.

Der er søgt på følgende forbindelser:

Ord der i nogle sammenhænge skrives i et ord, i nogle sammenhænge i to ord

Bagefter – Bag efter	Indimellem – Ind imellem	Oppefra – Oppe fra
Bagi – Bag i	Indunder – Ind under	Ovenfor – Oven for
Bagom – Bag om	Midtfor – Midt for	Oveni – Oven i
Bagpå – Bag på	Midti – Midt i	Ovenover – Oven over
Bagved – Bag ved	Midtpå – Midt på	Ovenpå – Oven på
Frem for (altid i 2 ord)	Nedaf – Ned af	Overfor – Over for
Hen ved (altid i 2 ord)	Nedefra – Nede fra	Udad – Ud ad
Indad – Ind ad	Nedenfor – Neden for	Udefra – Ude fra
Indefra – Inde fra	Nedenunder – Neden under	Udenom – Uden om
Indenfor – Inden for	Nedover – Ned over	Udenpå – Uden på
Indeni – Inden i	Opad – Op ad	Udoover – Ud over

Dr.dk

Der er 47 hits på 2-ords-forbindelser. I et tilfælde, dvs. i 2,1 % af tilfældene, er der fejl:

- Samtidig inviterer ministeren de hjemløse kunstnersammenslutninger **inden for** på Den Frie.

Der er 12 hits på 1-ords-forbindelser. I 7 tilfælde, dvs. i 58,3 % af tilfældene, er der fejl:

1. Skatteminister Kristian Jensen er stærkt kritisk **overfor** DRs udlægning...
2. **Udoover** "pop"-hittet 'Easy' er Faith No More også kendt for numre som 'Epic' og 'Midlife Crisis'...

3. I så fald har Venstre jo opført sig uansvarligt **overfor** hele den offentlige sektor i årevis, siger Villy Søvndal.
4. Derfor står de lidt mere usikre **overfor** de krav, som stilles til eksamen.
5. I vores øjne står arbejdsmarkedet **overfor** fortsat negativ korrektion...
6. Nu nærmer hovedsagen sig sin afslutning, og stadfæstes dommen på de to års fængsel, bliver de lagt **oveni** den straf, Brixtofte fik i sponsorsagen.
7. Smittefaren får mexicanerne til at holde sig **indenfor** hjemmets fire vægge...

Tekst-TV

Der er 1 forekomst af forbindelserne i 2 ord, og den er forkert:

1. Samtidig inviterer ministeren kunstnersammenslutninger **inden for** på Den Frie.

Der er 2 hits på forbindelsen i flere ord, heraf er 1 forkert:

1. Det gør man nu ved at sælge retten til at bygge **ovenpå** de eksisterende huse...

Opsamling: diverse småord i dr.dk og Tekst-TV

- De undersøgte småord anvendes i alt 544 gange i materialet. I 29 tilfælde er der fejl, dvs. der er fejl i 5,3 % af tilfældene.

Komma

Kommatjekket er gennemført på stikprøver af materialet fra dr.dk og Tekst-TV (se beskrivelsen af stikprøverne i afsnittet Materiale).

Eftersom der generelt sættes startkomma i de læste tekster, tager rettelserne nedenfor udgangspunkt i at man hos DR sætter startkomma, dvs. komma foran alle ledsætninger.

Dr.dk

Der er ca. 260 sætninger i stikprøven fra dr.dk (tallet er elektronisk opgjort og må derfor tages med et vist forbehold). Der er i alt 13 kommafejl (fordelt på 12 sætninger), dvs. der er kommafejl i 5 % af sætningerne.

Kommaer der *mangler* (de manglende kommaer er indsat med fed og understregning)

1. Hans nærmeste modkandidat, tidligere præsident Lucio Gutierrez, fastholdt i nat dansk tid, at der ikke kan udråbes en vinder, før de officielle valgresultater præsenteres. (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (d)).
2. Det er dog foreløbig uvist, om det er de hormonforstyrrende stoffer, der er årsagen til de for tidlig voksende barme... (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (b)).
3. Det lykkedes skibet at undslippe, uden at nogen kom til skade. (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (b)).
4. - Vi vil fortsat komme med jævnlige opdateringer til amerikanerne, efterhånden som vi får flere oplysninger, og alle kan være forvisset om, at regeringen er klar til at gøre, hvad der end er nødvendigt for at kontrollere udbredelsen af denne virus, sagde Obama på en tv-transmitteret pressekonference, der blev holdt i nat dansk tid for at markere hans første 100 dage i embedet. (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (b)).
5. - Det er da klart en bekymring, og det må vi da nøje overveje, siger miljøordfører Eyvind Vesselbo til berlingske.dk. (Retskrivningsreglerne, § 48.1).
6. Professor og leder af Afdeling for Vækst og Reproduktion på Rigshospitalet, Anders Juul, har også været med til at lave undersøgelsen, og han ser med bekymring på resultaterne... (Retskrivningsreglerne, § 48.1).
7. - Det er meget positivt, for vi taler om stoffer, der er stærkt vanedannende og har store skadevirkninger på patienten, siger Dorte Glintborg, farmaceut ved Institut for Rationel Farmakoterapi, til metroXpress. (Retskrivningsreglerne, § 47.2).
8. Formanden for Danske Regioner, Bent Hansen (S), er langt fra enig i sundhedsminister Jakob Axel Nielsens beskyldninger om, at regionerne sløser, når psykisk syge kriminelle skal udskrives... (Retskrivningsreglerne, § 47.2).
9. - Vores udgangspunkt er, at de skal væk, siger Venstres dyrevelfærdsordfører, Flemming Møller (Retskrivningsreglerne, § 47.2).

Kommaer der *ikke* burde være der (de forkerte kommaer er markeret med fed og understregning)

10. Ifølge Hæren selv, har den tvunget oprørerne væk fra vigtige områder i Buner-distriktet.
 11. I målingen, rutsjer Socialdemokraterne stort set lige så meget nedad, som Venstre
-

stiger, men rød blok beholder med 89 mandater et knebent flertal over regeringens og Dansk Folkepartis 86 mandater.

12. Det₂ synes jeg, er forfærdeligt. (Retskrivningsreglerne, § 49.5).

13. Professor og leder af Afdeling for Vækst og Reproduktion på Rigshospitalet₂, Anders Juul₂, har også været med til at lave undersøgelsen, og han ser med bekymring på resultaterne... (Retskrivningsreglerne, § 47.2).

Tekst-TV

Der er ca. 125 sætninger i stikprøven fra Tekst-TV (tallet er elektronisk opgjort og må derfor tages med et vist forbehold). Der er i alt 12 kommafejl (fordelt på 12 sætninger), dvs. i 9,6 % af sætningerne.

Kommaer der mangler (de manglende kommaer er indsat med fed og understregning)

1. Det betød foruren₂et drikkevand₂, og mere end 7000 personer i det nordlige Køge måtte i flere uger koge vand₂et. (Retskrivningsreglerne, § 48.1).
 2. Undersøgelsen viser også, at drengene klarer sig dårligere i skolen end pigerne₂, og at 28,3 procent af drengeeleverne af klasselæreren bliver vurderet til at have et adfærdsproblem. (Retskrivningsreglerne, § 49.2 (b)).
 3. - En femtedel af alle par₂, der gerne vil have barn₂, har fertilitetsproblemer. (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (c)).
 4. Meget tyder dog på₂, at flere års nedgang i søgningen til læreruddannelserne er stoppet. (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (b)).
 5. Køen af hjertepatienter₂, der venter på at komme i behandling₂, er eksploderet det seneste år, viser en undersøgelse foretaget af Hjerteforeningen. (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (c)).
 6. Amnesty mener, at retssagen mod Darabi har været mangelfuld₂, og retter kritik mod styret i Iran for ikke at have orienteret Darabis forsvarsadvokat før henrettelsen i dag. (Retskrivningsreglerne, § 49.1 (c)).
 7. Sundhedsstyrelsen følger nu Verdenssundhedsorganisationen, WHO₂, og hæver beredskabsniveauet i forbindelse med svineinfluenzaen til fase 5 - det næsthøjeste trin. (Retskrivningsreglerne, § 47.2).
-

-
8. 13 blev kvæstet, blandt andre tre børn på 9, 15 og 16 år. (Retskrivningsreglerne, § 47.4).
 9. Og de danske håndværkere har ikke noget imod konkurrencen, siger Danske Malermestres direktør, Ole Draborg. (Retskrivningsreglerne, § 47.2).
-

Kommaer der *ikke* burde være der (de forkerte kommaer er markeret med fed og understregning)

10. - Problemet opstår, idet patienterne venter alt for længe, inden de kommer ind til forundersøgelse, siger overlæge og formand for Hjerteforeningen, Peter Clemmensen, til TV AVISEN. (Retskrivningsreglerne, § 47.2).
 11. Man bør gå målrettet efter HTX-studerne, siger formand for følgegruppen, Per B. Christensen. (Retskrivningsreglerne, § 47.2).
 12. Ung kvinde henrettet i Iran. Den 23-årige kvinde, Delara Darabi, blev i dag henrettet i Iran. (Retskrivningsreglerne, § 47.2).
-

Opsamling: kommaer i dr.dk og Tekst-TV

- Ser man samlet på materialet fra dr.dk og Tekst-TV, er der 25 kommafejl i de i alt 385 sætninger i de to stikprøver. Således er der samlet set kommafejl i 6,5 % af sætningerne.
- Kommaproblemerne hos både dr.dk og Tekst-TV samler sig om tre problemtyper
 - Manglende komma mellem helsætninger (Retskrivningsreglerne, § 48).
 - Manglende komma før og efter ledsætninger (Retskrivningsreglerne, § 49).
 - Problemer med at identificere appositioner (Retskrivningsreglerne, § 47.2).

Diverse sprogfejl – sætningsbygning, ordforbindelser, stavfejl osv.

Af resursehensyn er også denne delundersøgelse baseret på de udtagne stikprøver (se mere om stikprøverne i afsnittet Materiale). Sætninger hvor der er flere fejl der falder i forskellige kategorier, optræder i flere kategorier. Kategoriseringen af fejlene i grupper skal give et hurtigt overblik, men er meget grov. Fx er stavfejlen ”gmeningsmåling” højst sandsynligt en tastefejl, mens ”hver femte par”, der også er kategoriseret som en stavfejl, kan være udtryk for at skribenten er usikker på

hvordan *hver* bøjes. I optællingen af fejl tæller hver enkelt fejl, dvs. en sætning med flere af hinanden uafhængige fejl (fx to stavefejl), som to fejl selvom de forekommer i samme sætning.

dr.dk

Ud af de i alt ca. 260 sætninger i stikprøven er der fundet i alt 19 fejl (eksempel 4 indeholder 2 fejl). Dvs. at 7,3 procent af sætningerne er behæftet med fejl.

Stavefejl/bøjningsfejl

1. I løbet af de nærmeste dage vil finske hospitaler og lægecentraler få instruktioner om, hvordan de skal reagerer (→ reagere) i forhold til risikoen for svineinfluenzaen.
2. Det er dog foreløbig uvist om det er de hormonforstyrrende stoffer, der er årsagen til de for tidlig voksende barme (→ tidligt).
3. 14 talibanoprørere er dæbt (→ dræbt).
4. Begge anholdelser skete i Københavnsområdet, den ene tirsdag eftermiddag og den anden i forbindelse med en ransagning tirsdag aften af Hell Angels (→ Hells Angels', om apostroffen, se Retskrivningsreglerne § 21 (2)) tilholdssted på Svanevej i Københavns Nordvestkvarter.
5. Det fastslår sundhedsøkonom Jakob Kjeldbjerg fra Dansk Sugehus (→ Sygehus) Institut, der vurderer, at behandlingen af angstplagede danskere kunne beskæftige 10.000 medarbejdere.
6. Det viser en ny gmeningsmåling (→ meningsmåling) fra Greens Analyseinstitut blandt godt tusind danskere
7. I Finland siger sundhedsminister Paula Risikko, at Finland endnu ikke har behov for en ekstrainsats, mens at myndighederne har forberedt sig på en hurtigt indsats (→ hurtig), hvis det bliver nødvendigt.

Enkeltstående anførselstegn

8. -Det har givet mig den tanke, at det måske i højere grad er Forsvaret, der skal tage sig af de opgaver med de hjemvendte soldater,« siger den tidligere statsminister til Berlingske Tidende.
9. - Vi ved, der sker en massiv underdiagnosticering på angst. Og vi ved, der sker en

fejldiagnosticering hos disse patienter. Og det er en frygtelig masse mennesker, vi taler om»

10. - Vi har ikke tradition for at tvinge folk til efteruddannelse. Men det ville hjælpe på det her»

11. Der er langt større chance for, at de begår overfald igen, hvis de ikke bliver anmeldt, så vi kan få fat i dem,«siger politiassistent Bent Haagensen (tælles som to fejl da der også mangler et mellemrum).

Manglende ord/forkert ord/manglende sluttegn (fx punktum)

12. Ønsket om en veteranpolitik bygger i høj grad ____ hans personlige samtaler gennem længere tid med en hårdt såret dansk Afghanistan-veteran.

13. Sundhedsminister Jakob Axel Nielsen (K)_____, at sløseriet betyder, at stærkt skizofrene alt for ofte begår personfarlig kriminalitet, fordi der ikke er nogen, som holder øje med, om de får deres medicin.

14. Det viser en ny gmeningsmåling fra Greens Analyseinstitut blandt godt tusind danskere_

15. Han siger også, og EU-Kommissionen ikke ventes at indføre rejseforbud til Mexico eller USA, når medlemslandenes sundhedsministre mødes senere i dag, men nøjes med at opfordre rejsende til at udvise forsigtighed.

16. - Vi ved, der sker en massiv underdiagnosticering på angst (→ af angst).

Diverse

17. I Finland siger sundhedsminister Paula Risikko, at Finland endnu ikke har behov for en ekstrainsats, mens at (→ mens) myndighederne har forberedt sig på en hurtigt indsats, hvis det bliver nødvendigt.

18. - På trods af det intense arbejde og sonderinger er tiden nu så fremskreden, at det vil ikke være (→ at det ikke vil være) praktisk muligt at afholde konferencen inden sommerferien, skriver Hornbech.

Følgende to eksempler er *ikke* talt med som fejl da begge stavemåder er korrekte. Det må dog anbefales at man er konsekvent inden for den samme tekst (de to eksempler er fundet i den samme tekst).

Korrekt, men inkonsekvent

19. Med den rigtige medicin lever hiv-smittede et næsten normalt liv, og det får flere til at sætte børn i verden.
 20. Hvis det er manden, vaskes sæden i en centrifuge, der sorterer eventuelt hivinficeret materiale fra, mens insemination benyttes, hvis det er kvinden, der er smittet.
-

Tekst-TV

Ud af de i alt ca. 125 sætninger i stikprøven er der fundet i alt 16 fejl. Dvs. at 12,8 procent af sætningerne er behæftet med fejl.

Stavefejl/bøjningsfejl

1. Resultaterne viser blandt andet, at op mod 15 procent af eleverne er i en relativ (→ relativt) kritisk situation i forhold til indlæring og udvikling.
 2. Hver (→ hvert) femte par har svært ved at blive gravide,...
 3. Den rette mad er ikke bare sund, den gør også godt for fertiliteten, og på den måde kan ufrivilligt barnløse forældre undgå hormonbehandling, som f17 (→ 17) procent får tvillinger af...
 4. Samtidig inviterer ministeren kunstnersammenslutninger inden for (→ indenfor) på Den Frie, der glæder sig til den nye forpligtelse.
 5. ...har tidligere været præget af etnisk, religiøs og sekterisk vold, men der har været relativ (→ relativt) roligt i byen i de seneste år.
 6. Balladen i dag opstod, da en mand af ukendtes (→ ukendte) årsager skød på en mohajirgruppe i byens centrum.
 7. Efter UNESCOS (→ UNESCOs eller UNESCO's) fredning er det gået op for israelerne, at man bør gøre noget særligt for at bevare husene.
 8. Det gør man nu ved at sælge retten til at bygge ovenpå (→ oven på) de eksisterende huse, hvis de nye ejere forpligter sig til at bygge i samme enkle bauhausstil.
-

9. Fire døde for øjnene af den hollandske kongefamilie, da en 38 årig (→ 38-årig) mand kørte bevidst ind i menneskemængden.

10. Manden havde i følge (→ ifølge) myndighederne udhulet appelsinerne,...

Manglende ord/ forkert ord/manglende sluttegn (fx punktum)

11. Han følger sagen tæt og har netop haft et møde ____ Sundhedsstyrelsen_ (bemærk at der er to fejl).

12. Den amerikansk-støttede afghanske præsident er den første demokratisk valgte leder i sit land, men siden flertallet valgte af ham, er hans popularitet styrtdykket på grund af den tiltagende vold og udbredte korrupsion.

13. ... med det formål at foretage et dybdegående studie (→ studium – det bør dog bemærkes at *studie* i denne betydning højst sandsynligt bliver korrekt i den nye Retskrivningsordbog der udkommer i 2011) af arbejdsprocesserne i NATO's hovedkvarter i Bruxelles.

14. Men ifølge hollandsk politi, så indrømmede han umiddelbart efter attentatet på kongefamilien, at målet var de kongeliges bus (→ Men ifølge hollandsk politi indrømmede han...).

Diverse

15. De nye vindmøller i årets første tre måneder producerer over 2800 megawatt. (→De nye vindmøller producerer i årets første tre måneder over 2800 megawatt).

16. (Og dem (→ evt. de), som er syge med noget, der svarer til influenza, skal sættes i behandling. ("Dem" i denne position kan virke forkert på nogle, men virker rigtig for denne rapports forfattere. Vi ønsker derfor *ikke* direkte at fraråde brugen af "dem" i dette tilfælde, og regner ikke denne sætning som fejlbehæftet, se også delanalyse 6).)

Følgende to eksempler er ikke talt med som fejl da begge stavemåder er korrekte. Det må dog anbefales at man er konsekvent inden for den samme tekst (de to eksempler er fundet i den samme tekst).

Korrekt, men inkonsekvent

17. Nato's kommende generalsekretær, Anders Fogh Rasmussen, ...

18. - Jeg har valgt Jesper Vahr, fordi han har en stor erfaring og bred viden om NATO fra sit tidligere arbejde i organisationen,...

Opsamling: diverse fejl i dr.dk og Tekst-TV

- Ser man samlet på materialet fra dr.dk og Tekst-TV, er der 35 fejl i de i alt 385 sætninger. Således er 9,1 % af sætningerne behæftet med fejl.
- Lægger man hertil antallet af kommafejl (25), når man i alt op på 60 fejl. Dvs. at 15,6 % af sætningerne er behæftet med enten kommafejl eller øvrige sprogfejl.
- Sprogfejlene i materialerne er af meget varierende typer, to fejltyper fylder dog en del:
 - I materialet fra dr.dk er der en række ”halve” anførselstegn, typisk anførselstegn i slutningen af citatet, men ikke i begyndelsen. Denne fejltype er fraværende i materialet fra Tekst-TV.
 - Det gælder både materialerne fra dr.dk og Tekst-TV at der er en række fejl i forbindelse med bøjning af ord (fx *for tidlig voksende*, *hver femte par*, *en relativ kritisk situation*).

Transitive vs. intransitive udsagnsord

Valget mellem *ligge* og *lægge* afhænger af om der er et genstandsled i sætningen eller ej, sammenlign følgende eksempler:

- Klodsen ligger på gulvet (ikke noget genstandsled → *ligger*)
- Han lægger klodsen på gulvet (der er et genstandsled, klodsen → *lægger*).

Undersøgelsen omfatter følgende udsagnsord, der alle udgør par a la *ligge* og *lægge* (alle nævnt i *Politikens Håndbog i Nudansk*, s. 370-372):

- *Ligge, ligger, lå, ligget* (uden genstandsled)
- *Lægge, lægger, lagde, lagt* (med genstandsled)

- *Sidde, sidder, sad, siddet* (uden genstandsled)
- *Sætte, sætter, satte, sat* (med genstandsled)
- *Vågne, vågner, vågnede, vågnet* (uden genstandsled)
- *Vække, vækker, vækkede, vækket* (med genstandsled)
- *Springe, springer, sprang, sprunget* (uden genstandsled, *springe* kan dog godt have genstandsled når genstandsleddet siger noget om den type spring der foretages)
- *Sprænge, sprænger, sprængte, sprængt* (med genstandsled)
- *Hænge, hænger, hang/hængte, hængt* (uden genstandsled)
- *Hænge, hænger, hængte, hængt* (med genstandsled)

Dr.dk

En søgning på disse former giver i alt 140 hits. Der er ikke nogen fejl i brugen af nogen af udsagnsordene.

Tekst-TV

En søgning på disse former giver i alt 17 hits. Der er ikke nogen fejl i brugen af nogen af udsagnsordene.

Opsamling: transitive vs. intransitive udsagnsord

På grundlag af det foreliggende materiale ser der ikke ud til at være problemer med at skelne mellem de undersøgte udsagnsord.

De eller dem?

I *Politikens Håndbog i Nudansk* (s. 127) beskrives den såkaldte *de*-tendens, dvs. tendensen til at bruge *de* i stedet for *dem* i nogle sammenhænge. Hovedreglen er at grundled er i nominativ (*de*) og genstandsled i akkusativ (*dem*). Særligt foran relativsætninger (*som*- og *der*-sætninger) er der dog en tendens til at bruge nominativ (*de*) i stedet for akkusativ (*dem*) selvom der er tale om genstandsled. Forskellen kan illustreres med to eksempler:

- Vi må beklage *dem* som ikke kunne være med. (Hovedreglen følges, genstandsleddet er i akkusativ)

- Vi må beklage *de* som ikke kunne være med. (*De*-tendensen slår igennem: Selvom der er tale om et genstandsled, bruges nominativ).

I en mere konservativ sprogbrug, som vi her antager at dr.dk og Tekst-TV repræsenterer, bør man følge hovedreglen – også foran relativsætninger. Dvs. man bør bruge nominativ (*de*) når der er tale om grundled, og akkusativ (*dem*) når der er tale om genstandsled.

For at undersøge om hovedreglen følges, er der søgt på følgende forbindelser

de som

de, som

de der

de, der

dem som

dem, som

dem der

dem, der

Dr.dk

Der er ikke nogen eksempler på *de*-tendensen, altså på at der bruges nominativ (*de*) i stedet for akkusativ (*dem*). Der er derimod to eksempler på en anden tendens, nemlig brug af akkusativ hvor man strengt taget skulle forvente nominativ (fordi der er tale om grundled). De to eksempler gengives nedenfor for en god ordens skyld, men det må bemærkes at det er en sprogbrug der forekommer denne rapport's forfattere helt naturlig og derfor ikke tælles som fejl.

- Dem der skal skydes kan ikke lokaliseres og de to polakker må tage hjem med uforrettet sag den 27. august. ("Dem" i denne position kan virke forkert på nogle, men virker rigtig for denne rapport's forfattere. Vi ønsker derfor ikke direkte at fraråde brugen af "dem" i dette tilfælde og regner ikke denne sætning som fejlbehæftet).

- - Det kan være, at dem, der er spurgt, har en anden opfattelse end det, man har her i landet af, hvad der er terror. (Samme forbehold som i eksemplet ovenfor).

Tekst-TV

Der er ikke nogen eksempler på *de*-tendensen, altså på at der bruges nominativ (*de*) i stedet for akkusativ (*dem*) foran relativsætninger.

Også i materialet fra Tekst-TV er der et eksempel på den ovenfor omtalte tendens, nemlig brug af brug af akkusativ hvor man strengt taget skulle forvente nominativ (fordi der er tale om grundled). Som i de to eksempler ovenfor virker brugen af *dem* i eksemplet dog upåfaldende for denne rapports forfattere. Vi ønsker derfor ikke direkte at fraråde brugen af ”dem” i dette tilfælde og betragter den ikke som fejlbehæftet.

- Og dem, som er syge med noget, der svarer til influenza, skal sættes i behandling.

Opsamling: de eller dem?

På grundlag af det foreliggende materiale ser der ikke ud til at være problemer med *de*-tendensen (altså tendensen til at bruge nominativ i stedet for akkusativ foran relativsætninger).

Udtryk og betydninger der kommenteres som ”regnes af nogle/mange for ukorrekt” i DDO

DDO har markeret en række ord, udtryk og betydninger der kan vække modstand hos nogle sprogbrugere. Vi har undersøgt materialet for de fleste af disse ord, udtryk og betydninger – enkelte er dog udeladt, særligt i de tilfælde hvor det blev for omfattende at gennemse alle de hits der kom ud af dem. DDO-listen omfatter fx pendulord (altså ord der hos nogle betyder en ting, hos andre betyder det stik modsatte, fx *bjørnetjeneste* og *forfordele*), ordforbindelser der af nogle regnes som ukorrekte, fx *fordi at* (som Sprognævnet heller ikke anbefaler), *kommentere på* og deciderede stavfejl, fx *nedstirre* i stedet for *nidstirre*.

Det må understreges at langt de fleste af emnerne på DDO-listen falder uden for de områder hvor Sprognævnet normerer. I den daglige telefonrådgivning vil man dog fra Sprognævnets side fraråde en række af disse sproglige fænomener hvis spørgerne vil undgå at genere nogens sprogforfølelse.

Dr.dk

Ud af 57.509 ord er der, med udgangspunkt i DDO's liste, i alt 10 eksempler på sprogbrug der vil blive regnet for ukorrekt af nogle.

1. Aalborg kommune vil lære pædagoger at vaske hænder - **både** deres egne, **men** også børnenes. (*Men* i stedet for *og* regnes af nogle for ukorrekt).
2. Der er langt større **chance** for, at de begår overfald igen, hvis de ikke bliver anmeldt, så vi kan få fat i dem,«siger politiassistent Bent Haagensen. (*Chance* i betydningen ”risiko” regnes af nogle for ukorrekt).
3. USA's vicepræsident, Joseph Biden, har skabt **furor** ved i går til tv-selskabet NBC at sige, at han ikke finder det fornuftigt at tage med fly eller tog i øjeblikket på grund af risikoen for at blive smittet af svineinfluenza. (*Furore* i betydningen ”forargelse el. forfærdelse” regnes af nogle for ukorrekt – det er muligvis den betydning der anvendes her).
4. Landets statsminister Lars Løkke Rasmussen maner til besindighed i forhold til den megen **furor** om svineinfluenzaen, der er på alles, især mediernes, læber. (Se kommentaren til eksemplet ovenfor. Forbindelsen ”furor på nogens læber” er i øvrigt påfaldende).
5. Byggeplanerne i Region Hovedstaden kommer, efter at regeringen har meldt ud, at man vil afsætte i alt 40 mia. kr. **over** en længere årrække til investeringer i nyt, moderne sygehusbyggeri over hele landet. (*Over* i betydningen ”i løbet af” regnes af nogle for ukorrekt).
6. Region Hovedstaden satser på at bruge 30 milliarder kroner **over** de næste 12 år på at udstyre borgerne med et moderne sundhedsvæsen af højeste kvalitet. (*Over* i betydningen ”i løbet af” regnes af nogle for ukorrekt).
7. Med ordningen kan udlændinge slippe med at betale 25 procent i skat **over** en tre-årig periode eller 33 procent i skat over en fem-årig periode, hvis de altså tjener mere end 61.700 kroner om måneden, og man ikke har arbejdet i Danmark i tre år. (*Over* i betydningen ”i løbet af” regnes af nogle for ukorrekt).
8. Vi har en detaljeret pandemihandlingsplan, som under Sundhedsstyrelsens ledelse er blevet rullet ud hen **over** weekenden, siger Jakob Axel Nielsen. (*Over* i betydningen ”i løbet af” regnes af nogle for ukorrekt – bemærk at der er tale om et citat).
9. Du kommer **rimeligt** til skade i dag, hvis de penge ikke er der i dag. (Brugen som biord i betydningen ”i forholdsvis høj grad” regnes af nogle for ukorrekt – bemærk at der er tale om et citat)

10. Fra 2005-2006 var han som assisterende generalsekretær leder af Reformgruppen, der blev nedsat af den nuværende generalsekretær, Jaap de Hoop Scheffer, med det formål at foretage et dybdegående **studie** af arbejdsprocesserne i NATO's hovedkvarter i Bruxelles. (**Studium** er betegnelsen for ”detaljeret og målrettet undersøgelse el. iagttagelse” – det bør dog bemærkes at formen *studie* i denne betydning højst sandsynligt bliver korrekt i den nye Retskrivningsordbog der udkommer i 2011).

Tekst-TV

Ud af 4783 ord er der, med udgangspunkt i DDO's liste, 1 eksempel på sprogbrug der vil blive regnet for ukorrekt af nogle.

1. Fra 2005-2006 var han som assisterende generalsekretær leder af Reformgruppen, der blev nedsat af den nuværende generalsekretær, Jaap de Hoop Scheffer, med det formål at foretage et dybdegående **studie** af arbejdsprocesserne i NATO's hovedkvarter i Bruxelles. (**Studium** er betegnelsen for ”detaljeret og målrettet undersøgelse el. iagttagelse” – det bør dog bemærkes at formen *studie* i denne betydning højst sandsynligt bliver korrekt i den nye Retskrivningsordbog der udkommer i 2011).

Opsamling: udtryk og betydninger der kommenteres som ”regnes af nogle/mange for ukorrekt” i DDO

Med udgangspunkt i DDO's liste er der ganske få eksempler på sprogbrug der vil kunne vække anstød.

Opsamling af undersøgelsen af det skriftlige sprog

Som det er fremgået af de skriftsproglige analyser, er der ikke store forskelle mellem Tekst-TV og dr.dk der derfor behandles under et her i konklusionen. Analyseresultaterne kan opdeles i to grupper. Den første gruppe består af resultater der ikke peger i retning af nogen særlige problemer. Den anden gruppe omfatter resultater på grundlag af hvilke man kunne udpege mulige fokusområder for en fremtidig sprogindsats.

Analyseresultater der ikke tyder på særlige problemer:

Denne gruppe omfatter i alt 5 delundersøgelser.

Undersøgelsen af brugen af engelske låneord viser at de engelske låneord (herunder både direkte lån og blandingslån) udgør 0,25 % af det samlede antal ord. Vi vurderer ikke størrelsen af denne andel som problematisk.

Undersøgelsen af sær- og sammenskrivning af navneord (fx *hash handel* eller *hashandel*) viser at sådanne fejl er ganske sjældne. Samlet set er fejl i 16 tilfælde ud af de i alt 15.308 navneord der indgår i materialet. Omregnet til procent vil det sige at der er fejl i 0,1 % af navneordene.

Undersøgelsen af korrekt skelnen mellem transitive og intransitive udsagnsord (fx *ligge – lægge* og *springe – sprænge*) viser ingen tegn på problemer. I materialet skelnes der konsekvent korrekt mellem sådanne ordpar.

Undersøgelsen af den såkaldte ”*de*-tendens” (en tendens til at bruge *de* i stedet for *dem*, fx i sætningen *Vi må beklage de som ikke kunne være med*) viser heller ikke tegn på problemer. Der er således ikke nogen eksempler på *de*-tendensen, altså på at der bruges nominativ (*de*) hvor man ville forvente akkusativ (*dem*).

Den sidste undersøgelse i denne gruppe omfatter en undersøgelse af hovedparten af de ord, udtryk og betydninger der i *Den Danske Ordbog* kommenteres som ”regnes af nogle/mange for ukorrekt”. I denne undersøgelse er der identificeret 11 eksempler på en sådan sprogbrug ud af de i alt 62.292 ord der indgår i undersøgelsen.

Analyseresultater hvor der i højere grad er problemer:

Denne gruppe omfatter i alt 3 delundersøgelser hvor der – i varierende grad – er forskellige problemer.

Den første undersøgelse omfatter en række småord (i alt 154) der ofte volder problemer fordi der kan være tvivl om hvorvidt de skal skrives i et eller to ord. De undersøgte småord anvendes i alt 544 gange i materialet. I 31 tilfælde er der fejl, dvs. der er fejl i 5,7 % af tilfældene. Særligt ordene *i følge* (→ *ifølge* som forholdsord), *langt fra* (→ *langtfra* som biord), *lige som* (→ *ligesom* som bindeord) og *til sammen* (→ *tilsammen*) volder problemer. Materialet viser også problemer ved forbindelser der i nogle sammenhænge skrives i et ord, i andre sammenhænge i

to ord. Reglerne for hvordan de hyppigste af disse forbindelser (fx *over for* – *overfor* og *inden for* – *indenfor*) skrives, vil dog højst sandsynligt blive ændret i den nye Retskrivningsordbog, og der vil således ikke længere være tale om fejl.

Undersøgelsen af komma er baseret på en stikprøve på i alt 385 sætninger fra Tekst-TV og dr.dk. I alt er der 25 kommafejl i materialet, dvs. der er kommafejl i 6,5 % af sætningerne. Kommafejlene omfatter særligt problemer i forbindelse med komma mellem helsætninger (Retskrivningsreglerne, § 48), komma før ledsætninger (Retskrivningsreglerne, § 49) og apposition (Retskrivningsreglerne, § 47.2).

Der er desuden gennemført en undersøgelse af diverse sproglige fejl der ikke er omfattet af de øvrige undersøgelser (det vil fx sige sætningsbygning, ordforbindelser, stavfejl og bøjning). Også denne undersøgelse er baseret på en stikprøve på 385 sætninger fra dr.dk og Tekst-TV. Der er fejl i alt 35 sætninger, dvs. 9,1 % af sætningerne behæftet med fejl. Sprogfejlene i materialerne er af meget varierende typer, to fejltypen fylder dog en del. Den første fejltypen forekommer kun i materialet fra dr.dk hvor der er en række ”halve” anførselstegn, typisk anførselstegn i slutningen af citatet, men ikke i begyndelsen. Den anden fejltypen forekommer både i materialerne fra dr.dk og Tekst-TV og drejer sig om bøjning af ord (fx *for tidlig voksende, hver femte par, en relativ kritisk situation*).

Konklusioner

Den overordnede konklusion på denne undersøgelse er at sproget i DR har det godt. De skriftsproglige analyser har afsløret et lavt antal fejl, og de fleste talesproglige analyser har vist at der ikke er de store problemer, og når der er en del forekomster af et af de analyserede træk, kan det som regel forklares med genren.

Men der er steder man kunne sætte ind hvis man ønsker en sproglig indsats i kølvandet på denne rapport:

- Forbindelser med diverse småord i et eller to ord på dr.dk og Tekst-TV
- Kommaer på dr.dk og Tekst-TV
- Halve anførselstegn på dr.dk
- Bøjning af ord på dr.dk og Tekst-TV

- Potentielt problematisk sprogbrug i TV AVISEN (især brug af forholdsord og hjælpeudsagnsordet *være*)
- Groft sprog i X Factor (især dommerpanelets brug af vulgære udtryk og stærke bandeord)
- Engelske lån i P5000 (især citatlån, kodeskift og emner som genererer mange engelske lån).

De skriftsproglige problemer kan sandsynligvis klares ved at opprioritere korrekturlæsning, og den potentielt problematiske sprogbrug i TV AVISEN ved øget opmærksomhed på sproglige problemer i TV AVISENS redaktion. Mht. tiltag i forhold til X factor og P5000 gentager vi at man må sammenholde fordele og ulemper ved en sproglig indsats, som givetvis vil ændre på tiltrækningen af bestemte målgrupper.

Fremtidige undersøgelser

Den undersøgelse Dansk Sprognævn her har foretaget for DR, kan suppleres på forskellig vis. Først og fremmest vil det være relevant at gentage undersøgelsen efter et tidsrum på fx 1 år for at kunne konstatere en eventuel udvikling. Denne undersøgelse vil selvfølgelig være særlig relevant hvis der gøres en sproglig indsats på baggrund af rapporten. Desuden kan undersøgelsen i fremtiden udvides, dels ved at materialet bliver mere omfattende, og dermed minimerer tilfældig spredning, dels ved at fokusere på andre relevante sproglige størrelser. Hvilke størrelser dette kunne være, må afgøres på baggrund af DR's ønsker og de sproglige klager som DR modtager.

En undersøgelse som vi finder særdeles relevant efter at have sat os ind i de sproglige klager DR får, er en undersøgelse af ”utydelig sprogbrug”, dvs. fx udtalen i dramaserier som ”Forbrydelsen”. Her ville det være hensigtsmæssigt at undersøge et antal informanternes forståelse af fx ”Forbrydelsen” ved eksempelvis at få disse personer til at genfortælle det set i retrospektive interviews og derpå måle forståelighedsgraden. En forståelighedsundersøgelse som denne ville kunne give os et billede af hvor omfattende problemet er, og hvilken type udtaler der eventuelt især er problematiske. Utydelig udtale i medierne er der mange meninger om (jf. fx Skyum-Nielsen 2008 og interview med Peder Skyum-Nielsen i Berlingske Tidende, 6/4-2008), men der er ingen systematiske forståelighedsundersøgelser baseret på seernes perception som har analyseret problemets konkrete omfang.

Litteratur

Den Danske Ordbog, bd. 1-6, 2003-2005, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Gyldendal, København.

Den Store Danske Udtaleordbog, Munksgaard, København, 1991.

Jarvad, P. (1995): *Nye ord – hvorfor og hvordan?*, Gyldendal, København.

Jarvad, P. (1999): *Nye ord. Ordbog over nye ord i dansk 1955-1998*, Gyldendal, København.

Ordbog over det danske Sprog, bind 1-28, 1918-1956, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Gyldendal, København.

Ordbog over det danske Sprog, supplementsbind 1-5, 1992-2005, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Gyldendal, København.

Politikens Håndbog i Nudansk, 5. udgave, Politikens Forlag, København, 2005.

Politikens Nudansk Ordbog med etymologi på cd-rom, 3. udgave, Politikens Forlag, København, 2005.

Rathje, M. (2007): ”Bruger unge flere engelske lån end andre generationer?”, i: *Nyt fra Sprognævnet*, 4/2007, s. 1-6.

Rathje, M. (2008): *Generationssprog i mundtlig interaktion. En sociolingvistisk undersøgelse af generationsspecifikke sproglige og interaktionelle træk i tre generationers talesprog*, ph.d.-afhandling indleveret ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, maj 2008.

Retskrivningsordbogen, 3. udgave, 2001, Dansk Sprognævn, Alinea, København.

Skyum-Nielsen, P. (2008): *Godt dansk*, Syddansk Universitetsforlag/DR, Odense.

Sørensen, K. (1973): *Engelske lån i dansk*. Dansk Sprognævns skrifter 8, Dansk Sprognævn, København.

The New Oxford English Dictionary of English (1998), Oxford University Press, Oxford.

Bilag

TV AVISEN 27.4.09 (TVA-1)

	Vært	Vejrvært	Speak	Sportsvært
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> - Spredt sig ret så hurtigt (→ uformelt) - Inde døre (→ udtales [inden døre], jf. Den Store Danske Udtaleordbog under opslagsordet ”inden” og evt. ”indenfor” og ”indenunder”) - Hvor 40 mennesker blev anholdt rundt i Istanbul (→ mangler biord: ”rundt omkring i” eller ”rundt om i”, jf. NDO) - Hvis man selv har lyst til at prøve quizzen af, kan man gøre det på vores hjemmeside (→ betydning: ”prøve af” betyder ’teste’, jf. NDO) - Det tester vi politikerne i (→ ”teste i” findes ej i DDO + NDO, men ”teste for” gør). 	<ul style="list-style-type: none"> - Subsommervarme (→ vanskeligt at forstå). 	<ul style="list-style-type: none"> - Inde døre (→ udtales [inden døre], jf. Den Store Danske Udtaleordbog under opslagsordet ”inden” og evt. ”indenfor” og ”indenunder”) - Manden bag på motorcyklen retter en maskinpistol og skyder (→ mangler mål (forholdsord + styrelse) for ”retter”, dvs. ”manden retter en maskinpistol mod nogen”, jf. NDO). 	

Engelske lån

- **Quizzen** (1952)
- **Quizzen** (1952)

- **Quiz** (1952)
- **Quiz** (1952)
- **Computer** (1959)
- **Rockerne** (1964)

- **Playmaker** (1986)
- **Playmakerposten** (blandingslån, playmaker 1986)
- **Basketliga** (blandingslån, basket 1951)

Groft sprog

Andet

TV AVISEN 28.4.09 (TVA-2)

	Vært	Vejrvært	Speak	Sportsvært
Potentielt problematisk sprogbrug	- En købmand er kommet i unåde (→ udsagnsord: ”falde” eller ”være” ”i unåde”, jf. NDO og DDO) - Konflikten vil trappe ned (→ agens for ”trappe ned” skal være en person/personer og der må være et objekt, dvs. ”nogen kan trappe noget ned”, men ”noget kan ikke trappe ned”, jf. NDO og DDO).	- Det begynder at tegne sig til at (→ ”tegne” er ikke refleksivt, når det bruges sammen med ”til”, dvs. enten ”det tegner til” eller ”der tegner sig”, jf. NDO og DDO).	- I lufthavne kontrolleres passagerer for kropstemperaturer (→ forholdsorden skal ikke være der, dvs. sætningen skulle lyde ”I lufthavne kontrolleres passagerernes kropstemperaturer”, jf. NDO og DDO) - 27 elever er bekræftet smittet (→ ikke en brug af ”bekræfte” som findes i DDO og NDO. En tilføjelse af ”blive” ville have gjort det tydeligere at der er tale om	- På godt nok et lidt heldigt mål (→ ordstilling: ”På et godt nok lidt heldigt mål”).

passiv).

Engelske lån

- **Gimmick**
(1962)

- **Check** (sb.)
(1959)
- **Tjekket** (1949)

- **Fitnesscentre**
(blandingslån,
fitness 1990)

Groft sprog

Andet

TV AVISEN 29.4.09 (TVA-3)

	Vært	Vejrvært	Speak	Sportsvært
Potentielt problematisk sprogbrug	- Hvad skal vi ligge i det? (→ "ligge" er intransitivt, dvs. det skulle have været "Hvad skal vi lægge i det?", jf. Politikens Håndbog i Nudansk, s. 371-372 og Erik Hansen: Rigtigt dansk, s. 111-114).		- Har rygte for (→ forholdsordet skal ikke være der, hvis man vil bruge den, skal "rygte" erstattes med "ry", jf. NDO og DDO) - Også hvis der skulle blive tale om at forhandle en fred (→ forholdsordet "om" mangler, den kan kun udelades i faste udtryk som fx "forhandle løn", hvor man i øvrigt har nøgen form (dvs. ingen artikel eller stedord foran) og enhedstryk, jf. NDO og DDO) - Nu er man gået journalerne igennem igen (→ hjælpeudsagnsord: "Gå" betegner sommetider en overgang, og i disse tilfælde har det hjælpeudsagnsordet "være" (fx "De er gået"), men i de to anvendte eksempler er der ikke tale om en overgang, og desuden er der i begge sætninger et objekt. Hjælpeudsagnsordet skal derfor være "have", dvs. "Nu har man gået journalerne igennem igen" og "Nu har man gået sagerne igennem	- Er også X, X og X testet positiv (→ se ovenfor).

igen”, jf. Erik Hansen: Rigtigt dansk, s.115-121)

- Nu **er** man gået sagerne igennem igen (→ se ovenfor)
- Og kan nu **nedskrive** tallet (→ bruges kun i økonomiske sammenhænge, dvs. altså ikke om fx dødstal som her, jf. NDO og DDO)
- **X er testet positiv** (→ ikke en brug af ”teste” som findes i DDO og NDO. Kan opfattes som om at testen gør personen positiv. En tilføjelse af ”blive” ville have gjort det tydeligere at der er tale om passiv: ”X er blevet testet positiv”. Eller endnu bedre: en omformulering til ”X’s epo-test var positiv”)
- Også **X er testet positiv** (→ se ovenfor)
- **X er testet positiv** (→ se ovenfor)
- Man skal **ligge** det i det (→ ”ligge” er intransitivt, dvs. det skulle have været ”Man skal lægge det i det...”, jf. NDO og DDO)
- Han **omgiver** sig med en enorm respekt (→ ”omgive” betyder (bl.a.) ’sørge for at nogen eller noget er til stede i en

Engelske lån

- **Hackere** (1984)
- **Computere** (1959)
- **Hackere** (1984)
- **Computere** (1959)
- **Hackerne** (1984)
- **Mailadressen** (blandingslån, mail 1990)
- **Tv-værten** (blandingslån, tv 1952)

Groft sprog

- bestemt sammenhæng' (jf. DDO), men denne betydning kan ikke bruges her. "Han var omgærdet med en enorm respekt" ville man derimod godt kunne bruge)
- Det er **uanset, når** det drejer sig om at holde styr på... (→ "uanset" bruges foran at-sætninger, om-sætninger og hv-sætninger, jf. DDO og Sprognævnets svarsamling, sag 1983/141 og 98/767).
 - **Booke** (1952)
 - **Botnet** (2008, ordsamling)
 - **Internettet** (1993)
 - **Hacker** (1984)
 - **Computer** (1959)
 - **Hackerne** (1984)
 - **Computere** (1959)
 - **Computere** (1959)
 - **Computere** (1959)
 - **Computer** (1959)
 - **Rockerne** (1964)
 - **Hackerangreb** (blandingslån, hacker 1984)
 - **Botnetværk** (blandingslån, bot 2006, ordsamling)
 - **Botnetværk** (blandingslån, bot 2006, ordsamling)

Andet

X Factor-1 13.3.09

	Dommer Remeé	Dommer Blachmann	Dommer Lina
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none">- vi har antydelsen (→ ”antydningen”, jf. RO, NDO og DDO)- denne her kategori har en retfærdiggørelse (→ ”retfærdiggørelse” bruges ikke med ”have”, bør i stedet være ”har en berettigelse”, jf. NDO og DDO og Infomedia)- du har den type (→ ”du er den type”, jf. NDO)- pragteksempler af nogle unge mennesker (→ ”pragteksemplarer”, jf. DDO).	<ul style="list-style-type: none">- tage hul i det der kulturelle arveforskud (→ ”tage hul på”, jf. NDO)	<ul style="list-style-type: none">- jeg connecter med det (→ ej i ordbøger, men i Infomedia – her bruges det dog kun ifm. personer)- bak lidt ned for de ambitiøse koreografier (→ ej i ordbøger, men et enkelt eksempel i Infomedia i betydningen ’overgive sig’.Muligvis anglicisme, jf. ”back down”)
Engelske lån	<ul style="list-style-type: none">- producer (1959)- pitchede (2003, ordsamlingen)- cool (1961)- cool (1961)- cool (1961)- du er dope (2003, ordsamlingen)- rock and roll (1956)- fuck (1990)	<ul style="list-style-type: none">- yes (1989)- du kan score på det her (1959)- yes (1989)- yes (1989)- turningpoint (1996, ordsamlingen)- sexede (1950)- sexet (1950)	<ul style="list-style-type: none">- super (1962)- jeans (1962)- jeg connecter med det (1999, ordsamlingen)- hit (1961)- spottet (1973)- vintage-kjoler (blandingslån,

- **performer** (1968)
 - **artist** (1979)
 - det skal **matche** (1951)
 - **artist** (1979)
 - **whatever** (1990)
 - **sexet** (1950)
 - **sexet** (1950)
 - din **vokal** (1983)
 - **stylingen** (1982)
 - **super** (1962)
 - **vokalperformance** (1983)
 - **vokalperformance** (1970)

 - **superfed** (blandingslån, super 1962)
 - **superdygtig** (blandingslån, super 1962)
 - **superfedt** (blandingslån, super 1962)
 - **pitch-øre** (blandingslån, pitch 2000, ordsamlingen)
 - **rockstjerne** (blandingslån, rock 1960)
 - **megasej** (blandingslån, mega 1971)

 - **toxic** (citatlån)
- **hippietøs** (blandingslån, hippie 1967)
 - Las Vegas-**style** (blandingslån, style 1994, ordsamlingen)
- vintage 1991)
 - **vokalpræstation** (blandingslån, vokal 1983)
 - **superfedt** (blandingslån, super 1962)

 - din præstation **topper** Mohameds præstation (citatlån)
 - **shiner** (citatlån)
 - **shiner** (citatlån)
 - **shine** (citatlån)

Groft sprog	<ul style="list-style-type: none"> - hold kæft mand (V) - fandme (B) - snakker ad helvede til (B) - fuck (B) - sgu (B) - sgu (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - skidegodt (V) - sparket dig i røven (V) - det var lige godt satans (B) - kraftedemer (B) - sgu (B) - satemer (B) - fyr den for helvede af (B) - fandmer (B) - kraftedemer (B) - sgu (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - hold kæft de er mærkelige (V) - pisseligelad (V) - hold kæft (V) - gu har du talent (B) - edderfløjteme (B)
Andet			

	Vært	Speaker	Deltagere
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> - jeg ved hun er klar til igen at give hendes allerbedste (→ kongruens: ”jeg ved hun er klar til igen at give sit allerbedste”). - du landede med denne her (→ “lande” i denne brug findes ej i ordbøgerne). 		
Engelske lån	<ul style="list-style-type: none"> - du er dope (2003, ordsamlingen) - sms (1994) - sms (1994) - wow (1984) - sms (1994) - wow (1984) 	<ul style="list-style-type: none"> - bigband-night (citatlån) 	<ul style="list-style-type: none"> - sorry (2008, ordsamlingen) - tv (1952) - tv (1952) - liveshowet (blandingslån, live)

Groft sprog

- **sms** (1994)
- **sms** (1994)
- **roommates** (1991, ordsamlingen)
- **sms** (1994)
- **wow** (1984)

- The Cure-**hit** (blandingslån, hit 1961)
- **hippietøs** (blandingslån, hippie 1967)
- **rockstjerne** (blandingslån, rock 1960)
- **sms-stemmer** (blandingslån, sms 1994)
- **rapstykke** (blandingslån, rap 1983)

- bigband-**night** (citatlån)
- nå **for søren** (M)

- 1965)
- **oh dearest** (citatlån)
- så er hun **toxic** (citatlån)

- **sgu** (B)
- **oh dearest** (M)

Andet

X Factor-2 20.3.09

	Dommer Reme	Dommer Blachmann	Dommer Lina
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> - taget over på sangvalg (→ forholdsord: "taget over mht./vedrørende sangvalg", jf. "på" som universalforholdsord, se fx Jørn Lund: Sproglig status, s. 122-124) - du tager det op mod de største stjerner hver gang (→ ej NDO eller DDO eller ordsamlingen). 	<ul style="list-style-type: none"> - modernede sanggrupper (→ ej i NDO og DDO, ubøjelet tillægsord jf. Retskrivningsordbogen, dog eksempler i ordsamlingen, ældste fra 1990, jf. NfS 1990/2) - det musik jeg lyttede på (→ er med i DDO, men det angives at "denne brug regnes af nogle for ukorrekt", jf. "på" som universalforholdsord, se fx Jørn Lund: Sproglig status, s. 122-124) - tydelig har mine meddommere (→ ej NDO eller DDO, "tydeligvis har mine meddommere") - I er til at brække jer over (→ kongruens: "I er til at brække sig over") 	<ul style="list-style-type: none"> - lige nu connecter jeg med det (→ ej i ordbøger, men i Infomedia – her bruges det dog kun ifm. personer) - byde ind med (→ ej i NDO eller DDO, dog eksempel i ordsamlingen fra 2004) - med viljen om at (→ forholdsord: "med viljen til at" eller "med intentionen om at", jf. NDO og DDO)
Engelske lån	<ul style="list-style-type: none"> - stilet (1988) - styling (1982) - supercool (1962) - supercool (1961) - cool (1961) - performance (1970) - cool (1961) - cool (1961) - stressende (1960) - performances (1970) - tv-show (blandingslån, tv 1952) - superfedt (blandingslån, super 1962) - superfedt (blandingslån, super 1962) 	<ul style="list-style-type: none"> - yes (1989) - yes (1989) - yes (1989) - artist (1979) - break (1953) - come on (1995, ordsamlingen) - ungpigestyling (blandingslån, styling 1982) - popdreng (blandingslån, pop 1960) - born again (kodeskift) 	<ul style="list-style-type: none"> - lige nu connecter jeg med det (1999, ordsamlingen) - pakket dig væk i alt muligt crap (1994, ordsamlingen) - vokalpræstationer (blandingslån, vokal 1983) - vokalpræstationen (blandingslån, vokal 1983)

Groft sprog	- megastolt (blandingslån, mega 1971)		
	- superintens (blandingslån, super 1962)		
	- vokalmæssigt (blandingslån, vokal 1983)		
	- sgu (B)	- skidegodt (V)	- pakket dig væk i alt muligt crap (V)
	- sgu (B)		
	- sgu (B)	- sgu (B)	- sgu (B)
		- eddermaneme (B)	- fandme (B)
		- for satan (B)	- sgu (B)
		- fandmer (B)	- sgu (B)
			- eddersprøjteme (B)
Andet			

	Vært	Speaker	Deltagere
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> - allerførst dog skal de (→ ordstilling: ”allerførst skal de dog” eller ”dog skal de allerførst”) - skøn måde at slutte det af med (→ forholdsord: ”skøn måde at slutte det af på”) - hvem skal blive X 	Factors finalister (→ hjælpeudsagnsord:	<ul style="list-style-type: none"> - han har lukket os fuldstændig ind i hans hjerte (→ kongruens: ”han har lukket os fuldstændig ind i sit hjerte”).

”hvem vil blive X
Factors finalister” eller
”hvem bliver X Factors
finalister”).

Engelske lån

- **backstage** (1983)
- **sms** (1994)
- **deal** (1977)
- **sms** (1994)
- **sms** (1994)
- **wow** (1984)
- **wow** (1984)
- **sms** (1994)
- **wow** (1984)
- **sms** (1994)
- **sms-stemmer**
(blandingslån, sms
1994)
- **sms-stemmer**
(blandingslån, sms
1994)
- **sms-stemmer**
(blandingslån, sms
1994)
- **ultimate** (1967)
- **albummet** (1963)
- **rockalbum** (1963)
- **rockalbum** (1960)
- **album** (1963)
- **rockmama** (1960)
- **supertalent**
(blandingslån, super
1962)
- **rockmama**
(citatlån)
- **superfedt**
(blandingslån, super
1962)
- **I'll make you
proud, mama**
(kodeskift)

Groft sprog

Andet

X Factor-3 27.3.09

	Dommer Remeé	Dommer Blachmann	Dommer Lina
Potentielt problematisk sprogbrug	<p>- om nogen er unikke, om noget ikke kunne være opstået, så er det ABC (→ konjunktion: ”om” kan bruges på denne måde i betydningen ’forudsat’, men her ville ”hvis” være bedre, jf. DDO)</p> <p>- så jeg synes, du gik rent hjem med det (→ forholdsordsforbindelse: ”gå rent hjem” optræder som udtryk alene, dvs. efterfølgende forholdsordsforbindelse ”med det”, jf. DDO)</p> <p>- nogle mennesker der kun lykkes i et tv-show (→ konstruktionen ”nogen lykkes med noget” regnes if. DDO af nogle for ukorrekt).</p>		<p>- jeg vil også sende en lille rose til Blachmann (→ ”rose” i betydningen ’positiv og anerkendende bemærkning’ bruges især i pluralis, jf. DDO)</p> <p>- give op på nogle store kunstneriske idealer (→ konstruktionen ”give op på” findes ej i DDO eller NDO. Muligvis anglicisme eller skulle alternativt være formuleret som ”give køb på”) (→ et ”ideal” kan være ”højt”, ikke ”stort”, jf. DDO og NDO)</p> <p>- den rækkevidde du har fået i din stemme (→ ”rækkevidde” kan godt bruges i betydningen ’dække’ eller ’nå hen over et område’, jf. DDO, men forekommer mest i mere konkrete</p>

Engelske lån

- **setup** (1974)
 - **cool** (1961)
 - **uptempo** (1999, ordsamlingen)
 - **karaoke** (1986)
 - **supergodt** (blandingslån, super 1962)
 - **megagodt** (blandingslån, mega 1971)
 - **popbranche** (blandingslån, pop 1960)
 - **tv-show** (blandingslån, tv 1952)
 - **to infinity and beyond** (kodeskift)
- **sms** (1994)
 - **superlækkert** (blandingslån, super 1962)
 - **stilikon** (blandingslån, ikon 1970)
 - **mr.** (citatlån)
- anvendelser.
”Spændvidde” er bedre)
- du havde det rigtig **skidtmads** med de bukser (→ udsagnsord: ”skidtmads” bruges med udsagnsordet ”være” og uden forholdsordsforbindelse, jf. DDO)
- at **suge den op** fra hvor du var, til at ende der hvor du er (→ ”suge op” findes ikke i ordbøgerne i denne brug).
- **highhat** (1983)
 - **wow** (1984)
 - **rapper** (1984)
 - **super** (1962)
 - **vokalpræstationen** (blandingslån, vokal 1983)
 - **superkort** (blandingslån, super 1962)

Groft sprog

- **skideflot** (V)
 - **hold kæft** (V)
 - **lort** (V)
 - **skidegodt** (V)
 - **skidegodt** (V)
 - **skidegodt** (V)
 - lige godt **satans** (B)
 - **fandenedeme** (B)
 - **sgu** (B)
- for **helvede** (B)
 - **fandeme** (B)

Andet

	Vært	Speaker	Deltagere
Potentielt problematisk sprogbrug	- klasselærer til (→ forholdsord: ”klasselærer for nogen” eller ”nogens klasselærer”).		- bo på et kollektiv (→ forholdsord: ”bo i et kollektiv”, jf. DDO) - ikke læner sig tilbage på det (→ udtrykket ”læne sig tilbage” i overført betydning ’forholde sig afslappet til noget’ har oftest ingen forholdsordsforbind else, men kan dog have ”i”, jf. DDO).
Engelske lån	- yes (1989) - yes (1989) - yes (1989) - sms (1994) - audition (1978) - yes (1989) - wow (1984) - sms’erne (1994) - popbands (blandingslån, pop 1960) - superskarp (blandingslån, super 1962) - superstjerne	- ultimate (1967) - ultimate (1967)	- fuck (1990) - audition (1978) - megahurtigt (blandingslån, mega 1971) - megamange (blandingslån, mega 1971) - country sanger (blandingslån, country 1969) - stressfaktor (blandingslån, stress 1949)

Groft sprog	(blandingslån, super 1962)	
	- superstjerner	
Andet	(blandingslån, super 1962)	
	- popstjerne	
	(blandingslån, pop 1960)	
	- supertilfredshed	
	(blandingslån, super 1962)	
	- superfint	
	(blandingslån, super 1962)	
		- fuck (B)
		- sgu (B)

P5000-1, 18.05.09

	Vært AB	Vært AS	Vært MV	Jin gle s
Potentielt	- synes jeg du skal	- hans metode at blive	- når man begynder	

problematisk sprogbrug

spidse **ører** (→ fast udtryk: spidse ører, jf. NDO og DDO)
- vil du være dommer **på** om det her ligner? (→ "være dommer på" findes ikke i NDO eller DDO eller Sprognævnets svarbase)
- vi skal **snakke udstyr** (→ "snakke noget" er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling).

ren (→ forholdsord: Der mangler et "til" efter "metode")
- du trækker lidt på **den** (→ det faste udtryk "trække på det" i betydningen 'svare henholdende m.m.' indeholder "det" og ikke "den", jf. DDO)

at **skal** vaskes (→ tempus: "skal" bør være infinitiv "skulle")
- så er den [kroppen] helt **åben** og **imødekommende for** bakterier (→ "for" kan ikke bruges alene efter hverken "åben" eller "imødekommende". I stedet bruges "over for", bortset fra "åben" i betydningen 'modtagelig og lydhør', jf. DDO.
→ "åben" kan betyde 'frimodig', 'åbenhjertig', 'fordomsfri' og 'modtagelig' og "imødekommende" betyder 'villig til at indfri nogens krav eller ønske' eller 'som udviser interesse, venlighed eller hjælpsomhed', jf. DDO – ingen af disse betydninger passer til sammenhængen)
- kroppen går **i mere eller mindre chok** (→ ordstilling: "kroppen går mere eller mindre i chok")

Engelske lån

- det vil AB **fikse** (1951)
- **fuck** det (1990)
- **plastikkirurg** (blandingslån, plastik 1945)
- vi har alle sammen

- det er kroppen slet ikke **gearet** til (1958)
- **yes** (1989)
- **what** (2001, ordsamlingen)
- en masse **gear** med (1983)
- **megapixels** (1991)
- **megapixels** (1971)

Groft sprog	<ul style="list-style-type: none"> - sgu (B) - for guds skyld (M) 	<p>brug for sådan en pick me up her mandag (kodeskift)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kneppe (V) - patterne (V) - sgu (B) - fuck det (B) - fandme (B) <p>- for gud ved hvilken gang (M)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bolle (V) - fy for helvede altså (B) - eddermaneme (B)
Andet			

P5000-2, 19.05.09

	Vært AB	Vært AS	Vært MV	Jingles
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> - snakke gadgets (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling) - snakke gadgets (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling) - snakke gadgets (→ ”snakke noget” er ej i NDO eller DDO, men i 	<ul style="list-style-type: none"> - dårlig tålmodighed med (→ ej NDO el. DDO) - dårlig tålmodighed med (→ ej NDO el. DDO) - jeg har en løsning til det her (→ forholdsord: ”løsning på” eller ”løsning af”, jf. 	<ul style="list-style-type: none"> - mit tip for at gøre jer alle sundere (→ ej NDO el. DDO) - hvor vil du helst bo hvis du kan selv bestemme (→ syntaks: omvendt ordstilling) - [penge] (→ udtale: [pænge], jf. DDO og Udtaleordbogen). 	

Engelske lån

Sprognævnets
ordsamling)
- **snakke** noget som
interesserer MV (→
”snakke noget” er ej i
NDO eller DDO, men i
Sprognævnets
ordsamling)

DDO)
- **snakker** vi en
stilet? (”snakke
noget” → er ej i
NDO eller DDO,
men i
Sprognævnets
ordsamling)
- et ord jeg
sjældent **lægger** i
munden (→
kontamination:
”lægge nogen
noget i munden”
og ”tage noget i
sin mund”, jf.
DDO)
- er der nogen af
jer der har
principper **mod** at
klippe (→ ej NDO
el. DDO)

- **zooome** (1962)
- **gadgetmagasin** (2006,
ordsamlingen)
- **gadgetmagasin** (1963)
- **gadgets** (2006,
ordsamlingen)
- **gadgets** (2006,
ordsamlingen)
- **gadgets** (2006,
ordsamlingen)
- **piercinger** (1992)
- **no way** (1994,
ordsamlingen)
- **afterparties** (2001,
ordsamlingen)
- **quiz** (1952)

- **zoom** ind
(blandingslån, zoome
1962)
- **videokamera**
(blandingslån, video
1969)
- **stripperskoen**
(blandingslån, stripper
1960)

- **yes** (1989)
- **trend** (1965)
- **video** (1969)
- **clear** (citatlån)

- **afterparties** (2001,
ordsamlingen)
- **quizzer** (1952)
- **video** (1969)
- **what** (2001,
ordsamlingen)
- **hot** (1994)
- det bedste **ever**
(2002,
ordsamlingen)
- **chiller** (1992)
- det er **fucking** løgn
(1990)

- **videoptagekamera**
(1969, blandingslån)
- **stripperskoen**
(blandingslån,
stripper 1960)

- **banana oatmeal**
(citatlån)
- **banana oatmeal**
(citatlån)
- **oatmeal** (citatlån)
- **oatmeal** (citatlån)

- **hits** (1961)
- **tjek** (vb., 1949)
- **megapixel**
(1991)
- **megapixel**
(1971)
- **megapixel**
(1991)
- **megapixel**
(1971)
- **gadgetdimser**
(blandingslån,
gadget 2006,
ordsamlingen)
- **baby** (citatlån)

- **stripperskoen**
(blandingslån, stripper 1960)
- **Hjørring-style**
(blandingslån, style 1994, ordsamlingen)
- **oatmeal** (citatlån)
- **sleep with your colleagues with bananas** (kodeskift)
- **coworker bangbang** (kodeskift)

- **oatmeal** (citatlån)
- **oatmealen** (citatlån)
- **brown sugar** (citatlån)
- **Hollywood style of course** (kodeskift)
- **on the roof of a building** (kodeskift)
- **you are sexy and slinky with an edge** (kodeskift)
- **I like that** (kodeskift)

Groft sprog

- skide kat (B) - sgu (B) - kraftedeme (B) - åh gud (M)	- bevares (M) - åh gud (M)	- kæft hvor er det vanvittigt (V) - fandme tarveligt (B) - det er fucking løgn (B) - gud er det vandtæt (M) - gud den er grøn (M) - gud hvor smart (M)	- røvhøjde (V) - røvhøjde (V) - patter (V)

Andet

P5000-3 20.5.09

	Vært AB	Vært AS	Vært MV	Jingles
Potentielt problematisk sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> - det har vokset og vokset (→ hjælpeudsagnsord: "være" i stedet for "have", jf. DDO) - hvad var det faktisk vi skal lave (→ biord: "egentlig" i stedet for "faktisk", jf. DDO). 	<ul style="list-style-type: none"> - vi snakker to kilo (→ "snakke noget" er ej i NDO eller DDO, men i Sprognævnets ordsamling) - de var bare for uvenner (→ "for" (som biord) + navneord er ej i DDO). 	<ul style="list-style-type: none"> - [læbepromade] (→ udtale: [læbepomade], jf. DDO og Udtaleordbogen) - står slet ikke til måls med (→ kontamination: stå mål med og sparke/kaste til måls, jf. DDO) - hvorfor en krig (→ stedord: "hvilken" eller "hvad for"). 	
Engelske lån	<ul style="list-style-type: none"> - backstage (1983) - colaer (1958) - colaer (1958) - ever (2002, ordsamlingen) - bitch fight (bitch 1993) - metroseksuel (2002) - line op (blandingslån, line 1946) - tv-koncepter (blandingslån, tv 1952) - bitch fight (citatlån) - there's no fucking way jeg går på (kodeskift) 	<ul style="list-style-type: none"> - stand-up (1989) - comedy (1975) - nåmen fuck it (2005, ordsamlingen) - megakrukke (blandingslån, mega 1971) - Paris and Nicole (citatlån) - Paris and Nicole (citatlån) - den var for real (kodeskift) 	<ul style="list-style-type: none"> - backstage (1983) - backstage (1983) - jukeboks (1955) - magasin (1963) - stand-up-show (blandingslån, stand-up 1989) - megahygge (blandingslån, mega 1971) 	<ul style="list-style-type: none"> - hits (1961) - tjek (vb., 1949)
Groft sprog	- there's no fucking	- skide på USA (V)		- røvhøjde (V)

Andet

way jeg går på (B)
- **fundme** (B)
- **for helvede** (B)

- det var noget
rigtig **lort** (V)
- et **kussehår-**
agtigt tæt på (V)

- nåmen **fuck it** (B)

- **røvhøjde** (V)